

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

23 април 2009 година *

По съединени дела C-378/07—C-380/07

с предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 234 ЕО от Monomeles Protodikeio Rethymnis (Гърция) с актове от 19, 20 и 23 юли 2007 г., постъпили в Съда на 8 август 2007 г., в рамките на производства по дела

Kiriaki Angelidaki (C-378/07),

Anastasia Aivali,

Aggeliki Vavouraki,

Chrysi Kaparou,

Manina Lioni,

* Език на производството: гръцки.

Evaggelia Makrygiannaki,

Eleonora Nisanaki,

Christiana Panagiotou,

Anna Pitsidianaki,

Maria Chalkiadaki,

Chrysi Chalkiadaki

срещу

Organismos Nomarchiakis Autodioikisis Rethymnis,

и

Charikleia Giannoudi (C-379/07),

I - 3120

Georgios Karabousanos (C-380/07),

Sofoklis Michopoulos

срещу

Dimos Geropotamou,

състоящ се от: г-н A. Rosas, председател на състав, г-н A. Ó Caoimh (докладчик),
г-н J. N. Cunha Rodrigues, г-н U. Lõhmus и г-жа P. Lindh, съдии,

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,
секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 8 октомври 2008 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-жа Angelidaki и др., от адв. I. Koutsourakis, адв. F. Dermitzaki и адв. K. Tokatlidis, dikigoroι,
- за Organismos Nomarchiakis Autodioikisis Rethymnis, от адв. M. Drymakis, dikigoros,
- за г-жа Giannoudi, от адв. I. Zouridis, адв. F. Dermitzaki и адв. K. Tokatlidis, dikigoroι,
- за г-н Karabousanos и г-н Michopoulos, от адв. I. Zouridis и адв. M.-M. Tsipra, dikigoroι,
- за Dimos Geropotamoι, от адв. N. Michelakis, dikigoros,
- за гръцкото правителство, от г-жа K. Samoni, г-жа E. Mamouna и г-жа M. Michelogiannaki, в качеството на представители,
- за италианското правителство, от г-н I. M. Braguglia, в качеството на представител, подпомаган от г-н P. Gentili, avvocato dello Stato,

— за Комисията на Европейските общности, от г-жа М. Patakia и г-н М. van Beek, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 4 декември 2008 г.,

постанови настоящото

Решение

- ¹ Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на клауза 5, параграфи 1 и 2, както и на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение относно срочната работа, сключено на 18 март 1999 г. (наричано по-нататък „Рамковото споразумение“), което се намира в приложение към Директива 1999/70/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 година относно Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (СЕЕР) (ОВ L 175, стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 129).
- ² Запитванията са отправени в рамките на спорове между г-жа Angelidaki и тринадесет други работници и служители и техния работодател, съответно Organismos Nomarchiakís Autodioikísís Rethymnis (администрация на префектура Ретимно) и Organismos Topikís Autodioikísís Rethymnis, наричано „Dimos Geropotamou“ (Община Geropotamos) по повод на квалифицирането на сключени помежду им трудови договори и на неподновяването на посочените договори.

Правна уредба

Общностна правна уредба

- 3 Директива 1999/70 се основава на член 139, параграф 2 ЕО и съгласно член 1 от нея има за цел „да въведе в действие рамковото споразумение [...], сключено [...] между общите междуетраслови организации (CES, UNICE и CEEP), приложено по-долу“.
- 4 От съображения 3, 6, 7, 13—15 и 17 от посочената директива, както и от алинеи от първа до трета от преамбюла и от точки 3, 5—8 и 10 от общите положения от Рамковото споразумение, следва, че:
- изграждането на вътрешния пазар трябва да доведе до подобряване на условията на живот и труд на работниците от Европейската общност посредством сближаване на тези условия, като се запазва подобрението им, особено по отношение на форми на заетост, различни от безсрочните трудови договори, с цел да се постигне по-добър баланс между гъвкавост на работното време и сигурност за работниците,
 - тези цели не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, така че се счита за уместно да се прибегне до юридически задължителна мярка на Общността, изработена в тясно сътрудничество с представителните социални партньори,
 - страните по Рамковото споразумение признават, от една страна, че трудовите договори с неопределена продължителност са и ще продължават да бъдат общата форма на трудово правоотношение, тъй като допринасят за качеството на живота на съответните работници и за подобряването на

техните резултати, но, от друга страна, че срочните договори отговарят при определени обстоятелства на нуждите и на работодателите, и на работниците,

- Рамковото споразумение определя общите принципи и минималните изисквания относно срочната работа, като по-конкретно установява обща рамка за осигуряване на равно третиране на работниците на срочни трудови договори, като ги закриля срещу дискриминацията, както и за предотвратяване на злоупотребите, произтичащи от използването на последователни срочни трудови правоотношения, като препраща към държавите членки и социалните партньори за дефинирането на подробните условия за прилагане на посочените принципи и изисквания, с оглед на отчитането на реалностите на специфичните национални, секторни и сезонни ситуации,
- Съветът на Европейския съюз също смята, че подходящият инструмент за прилагането на това рамково споразумение е директива, тъй като директивата обвързва държавите членки спрямо очаквания резултат, но им предоставя правото на избор спрямо формата и методите,
- по отношение по-специално на термините, които се използват в Рамковото споразумение, но които не са специално определени в него, Директива 1999/70 остава на държавите членки грижата да ги уточнят в съответствие с националното законодателство и/или практики, при условие че спазват Рамковото споразумение, и
- според подписалите Рамковото споразумение страни използването на срочни трудови договори, основаващо се на обективни причини, съставлява начин да се предотврати злоупотребата в ущърб на работниците.

5 Съгласно клауза 1 от Рамковото споразумение:

„Целта [на това споразумение] е:

- а) да подобри качеството на срочната работа чрез гарантиране прилагането на принципа на недискриминация;
- б) да създаде рамка за предотвратяване на злоупотребата, която произтича от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения.“

6 Клауза 2 от Рамковото споразумение предвижда:

„1. Настоящото споразумение се прилага за работници на срочни трудови договори, които имат трудов договор или трудово правоотношение определени от закон, колективен трудов договор или практика във всяка държава членка.

2. Държавите членки след консултация със социалните партньори и/или социалните партньори могат да предвидят настоящото споразумение да не се прилага за:

- а) правоотношения на начално професионално обучение и схеми за чиракуване;

- б) трудови договори и правоотношения, които са сключени в рамките на специално публично или с публична подкрепа обучение, интеграция и програма за професионално повторно обучение.“

7 Клауза 3 от същото рамково споразумение гласи следното:

- „1. По смисъла на настоящото споразумение терминът „работник на срочен трудов договор“ означава лице, което има трудов договор или правоотношение, сключени директно между работодателя и работника, където изтичането на срока на трудовия договор или правоотношение е обусловено от обективни условия, такива като достигане на определена дата, завършване на специфична задача или настъпване на определен случай.
2. По смисъла на настоящото споразумение терминът „работник на постоянен трудов договор за сравнение“ означава работник с трудов договор или правоотношение с неопределена продължителност в същото ведомство, ангажиран със същата или подобна работа/занятие, като се отдава дължимото внимание на квалификациите/уменията.

Когато няма „работник на постоянен трудов договор за сравнение“ в същото ведомство, сравнението се прави чрез препратка до приложимия колективен трудов договор или където няма приложим колективен трудов договор, според националното законодателство, колективните трудови договори или практики.“

8 Клауза 4 от Рамковото споразумение предвижда:

„1. По отношение на условията за наемане на работа, работниците на срочни трудови договори не се третират по по-неблагоприятен начин спрямо работници на постоянен трудов договор за сравнение, само защото имат срочен договор или правоотношение, освен ако различното третиране не е оправдано от обективни причини.

2. Където е уместно, се прилага принципът на *pro rata temporis*.

[...]“

9 Клауза 5 от Рамковото споразумение предвижда:

„1. За да предотвратят злоупотреба, която произтича от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, държавите членки, след консултация със социалните партньори в съответствие с националното законодателство, колективните трудови договори или практика, и/или социалните партньори, когато няма еквивалентни правни мерки за предотвратяване на злоупотребата, въвеждат, по начин, който отчита специфичните сектори и/или категории работници, една или повече от следните мерки:

- а) обективни причини, които оправдават подновяването на такива договори или правоотношения;

б) максималната обща продължителност на последователните срочни трудови договори или правоотношения;

в) броят на подновяванията на такива договори или правоотношения.

2. Държавите членки след консултация със социалните партньори и/или социалните партньори, когато е подходящо, определят при какви условия срочните трудови договори или правоотношения:

а) се приемат за „последователни“;

б) се приемат за договори или правоотношения с неопределена продължителност.“

10 Клауза 8 от Рамковото споразумение предвижда:

„1. Държавите членки и/или социалните партньори могат да поддържат или въведат по-благоприятни разпоредби за работниците от предвидените в настоящото споразумение.

[...]

3. Прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение не представлява основателна причина за намаляване на общото ниво на закрила, предоставена на работниците в областта, обхваната от настоящото споразумение.

[...]

5. Предотвратяването и решаването на спорове и жалби, породени от прилагането на настоящото споразумение, се извършва в съответствие с националното законодателство, колективните трудови договори и практиката.

[...]“

¹¹ Съгласно член 2, първа и втора алинея от Директива 1999/70:

„Държавите членки въвеждат в сила законови, подзаконови и административни разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива най-късно до 10 юли 1999 г. [да се чете: „2001 г.“] или осигуряват, най-късно до тази дата, социалните партньори да са въвели необходимите мерки чрез споразумение, като от държавите членки се изисква да предприемат всички необходими мерки, които им позволяват да могат по всяко време да гарантират постигането на наложените от настоящата директива резултати. Те незабавно информират Комисията за това.

Държавите членки могат да разполагат с максимум още една година, при необходимост, и след консултации със социалните партньори, за да вземат

предвид особените трудности или прилагането чрез колективен договор. Те уведомяват незабавно Комисията за такива обстоятелства.“

12 Член 3 от същата директива предвижда:

„Настоящата директива влиза в сила в деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейските общности*.“

Национална правна уредба

Уредбата, предназначена да транспонира Директива 1999/70

13 Гръцкото правителство уведомява Комисията, че възнамерява да се възползва от възможността, предвидена в член 2, втора алинея от Директива 1999/70, да разполага с допълнителен срок за нуждите на приемането на мерки за прилагане на тази директива, като с оглед на удължаването този срок изтича едва на 10 юли 2002 г.

14 Първата мярка за транспониране на Директива 1999/70 в гръцкия правов ред, а именно Президентски указ 81/2003 за разпоредбите относно работниците, наети въз основа на срочни трудови договори, (ФЕК А' 77/2.4.2003) влиза в сила на 2 април 2003 г. По силата на член 2, параграф 1 посоченият указ се прилага спрямо работници, наети въз основа на срочен трудов договор или трудово правоотношение.

- 15 Впоследствие този указ е изменен с Президентски указ 180/2004 (ФЕК А' 160/23.8.2004), който влиза в сила на 23 август 2004 г. Член 2, параграф 1 от Президентски указ 81/2003 се заменя със следния текст:

„[Указът] се прилага спрямо заети лица, наети в частния сектор въз основа на срочен трудов договор или правоотношение.“

- 16 Втората мярка за транспониране на Директива 1999/70 в гръцкия правов ред влиза в сила на 19 юли 2004 г. Президентски указ 164/2004 за разпоредбите относно работниците, наети въз основа на срочни договори в общественния сектор (ФЕК А' 134/19.7.2004), всъщност транспонира Директива 1999/70 в гръцкото законодателство, приложимо за лицата, работещи в служба на държавата и в общественния сектор в широк смисъл.

- 17 Съгласно член 2, параграф 1 от посочения президентски указ:

„Разпоредбите на настоящия указ са приложими за лицата, работещи в общественния сектор [...], както и за лицата, работещи в общинските и районни предприятия, наети въз основа на срочен трудов договор или трудово правоотношение или въз основа на договор за изработка или въз основа на всякакъв друг трудов договор или правоотношение, които прикриват връзка на субординация.“

„Последователни договори

1. Забраняват се последователни договори, сключени и изпълнявани на интервали, по-малки от три месеца, между едни и същи работодател и работник, за същата или подобна професионална специализация и при същите или подобни условия на работа.

2. По изключение сключването на тези договори е законосъобразно, когато е оправдано от обективни причини. Обективни причини съществуват, когато договорите, последващи първоначалния договор, са сключени, за да се отговори на конкретните нужди от същия вид, които са свързани пряко или непряко с формата, естеството или дейността на предприятието.

[...]

4. В никой случай не трябва да има повече от три последователни договора, освен съгласно разпоредбите на параграф 2 от следващия член.“

19 Член 6 от посочения указ предвижда:

„Максимална продължителност

1. Последователно сключените и изпълнявани договори между едни и същи работодател и работник за същата или подобна професионална специализация и при същите или подобни условия на труд не могат да имат обща продължителност на заетост, по-голяма от 24 месеца, независимо дали са сключени по силата на предишния член или на други действащи разпоредби.

2. Не се разрешава обща продължителност на заетост над 24 месеца, освен в случая на специални категории работници, с оглед на естеството на тяхната работа и които са посочени от действащите разпоредби, като управленските кадри, работниците, наети в рамките на особени изследователски програми или субсидирани или финансирани програми, както и работници, наети за извършването на задача в изпълнение на задължения, произтичащи от договори с международните организации.“

20 Член 7 от Президентски указ 164/2004 предвижда:

„Санкциониране на нарушения

1. Всеки договор, сключен в нарушение на членове 5 и 6 от настоящия указ, е недействителен по право.

2. При частично или цялостно изпълнение на недействителен договор на работника се изплащат дължимите суми; евентуално изплатените суми не могат да се търсят. В случай на прекратяване на неговия договор работникът може да поиска обезщетение в размера, който следва да получи еквивалентен работник, нает с неопределена продължителност. Когато съществува повече от един недействителен договор, периодът, който се взема предвид при изчисляване на обезщетението, е общата продължителност на заетостта, основана на недействителните договори. Платените от работодателя на работника суми са в тежест на виновната страна.

3. Всеки, който наруши разпоредбите на членове 5 и 6 от настоящия указ, се наказва с лишаване от свобода [...]. Когато престъплението е извършено по непредпазливост, отговорното лице се наказва с лишаване от свобода за срок до една година. Това престъпление съставлява и тежко дисциплинарно нарушение.“

21 Член 11 от Президентски указ 164/2004 съдържа следните преходни разпоредби:

„1. При условие че са били сключени преди влизането в сила на настоящия указ и все още са приложими към момента на това влизане в сила, последователните договори по смисъла на член 5, параграф 1 напред се преобразуват в трудови договори с неопределена продължителност, ако са изпълнени посочените по-долу кумулативни условия:

- а) общата продължителност на последователните договори се равнява на поне 24 месеца преди влизането в сила на настоящия указ, независимо от броя на подновяванията, или има поне 3 подновявания след първоначалния договор по смисъла на член 5, параграф 1 [от настоящия указ] с обща продължителност на заетост от поне 18 месеца за период от 24 месеца, считано от първоначалния договор;
- б) общата продължителност на заетост, визирана в буква а), трябва да е натрупана при същата институция, в същото или в подобно качество

и при същите условия като тези в първоначалния трудов договор или при подобни на записаните в първоначалния договор условия; [...]

- в) договорът трябва да има за предмет дейности, които се отнасят пряко и непосредствено към устойчиви и дълготрайни нужди на съответната институция, както тези нужди са определени от обществения интерес, за който отговаря тази институция,
- г) общата продължителност на заетост в смисъла по-горе трябва да е натрупана при работа на пълно или на непълно работно време и извършените задачи трябва да са същите или подобни на посочените в първоначалния договор. [...]

2. За да се установи изпълнение на условията от предходния параграф, работникът изпраща на компетентния орган в императивен двумесечен срок, считано от влизането в сила на настоящия указ, заявление, посочващо доказателствата в подкрепа на посочените по-горе условия. Съветът по повишенията или еквивалентен орган, а при липса на такъв — управителният съвет или ръководният орган (или еквивалентният орган по силата на действащите разпоредби) на съответното юридическо лице се произнася с мотивирано становище, с което за всеки случай се преценява дали са изпълнени условията от предходния параграф. Що се отнася до общинските и районните предприятия, компетентният орган по необходимост е общинският или районният съвет на съответната административно-териториална единица, който се произнася по предложение на управителния съвет или на ръководния орган на предприятието. Посоченият по-горе компетентен орган освен това преценява дали договорите за изработка или други договори и отношения всъщност прикриват отношение на субординация. Посоченият компетентен орган трябва да се произнесе със становище не по-късно от пет месеца, считано от влизането в сила на настоящия указ.

3. Становищата, положителни или отрицателни, дадени в съответствие с параграф 2 от компетентните органи, незабавно се предават на Върховния съвет за подбор на персонал [Anotato Symvoulío Epilogis Prosopikou, наричан по-нататък „ASEP“], който се произнася в тримесечен срок, считано от тяхното получаване.

4. Разпоредбите на настоящия член се прилагат спрямо работниците от общественния сектор [...], както и работниците от общинските предприятия [...].

5. Разпоредбите на параграф 1 от настоящия член се прилагат и спрямо договорите, чийто срок е изтекъл по време на трите месеца, предшествващи влизането в сила на настоящия указ; приема се, че тези договори са последователни договори, останали приложими до влизането в сила на настоящия указ. Посоченото в параграф 1, буква а) от настоящия член условие трябва да е изпълнено на датата на изтичане на срока на договора.

[...]“

Друга релевантна правна уредба относно срочните трудови договори

— Конституционните разпоредби

22 Член 103 от Конституцията на Република Гърция гласи следното:

„[...]“

2. Никой не може да бъде назначен като държавен служител на длъжност, която не е предвидена от закона. Със специален закон може да се предвиди наемането по изключение на персонал по частноправен срочен договор с оглед на задоволяването на непредвидени и неотложни нужди.

[...]

8. Със закон се определят условията и продължителността на частноправните трудови правоотношения с държавата и общественения сектор в широк смисъл, определен във всеки отделен случай, за да се обхванат [...] нуждите, които са или временни, или непредвидени и неотложни по смисъла на параграф 2, втора алинея. Със закон се определят и функциите, които може да упражнява посоченият в предишната алинея персонал. Забранява се титуляризиране по законодателен път на попадащия в обхвата на първа алинея персонал или преобразуване на договорите в договори с неопределена продължителност. Посочените в настоящия параграф забрани се прилагат и за лицата, наети съгласно договор за изработка.“

- 23 Член 103, параграф 8 от Конституцията на Република Гърция влиза в сила на 7 април 2001 г., т.е. след влизането в сила на Директива 1999/70, но преди изтичането както на нормалния срок за транспониране на тази директива, т.е. 10 юли 2001 г., така и на допълнителния срок, предвиден в член 2, втора алинея от нея, т.е. 10 юли 2002 г.

— Законодателни разпоредби

- 24 Член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 относно задължителното прекратяване на трудовия договор на наетите в частния сектор лица (FEK В' 11/18.3.1920) предвижда:

„Разпоредбите на настоящия закон се прилагат и за срочни трудови договори, ако продължителността им не се оправдава от естеството на договора, а е определена умишлено с цел да се заобиколят разпоредбите на настоящия закон относно задължителното прекратяване на трудовия договор.“

25 Според акта за преюдициално запитване от член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, както се тълкува от гръцката съдебна практика, следва, че срочен трудов договор се приема за договор с неопределена продължителност, когато ограничаването на неговата продължителност не е оправдано от никаква обективна причина, какъвто е случаят, когато подобен договор цели да удовлетвори устойчивите и дълготрайни нужди на работодателя. Тази разпоредба се прилага не само когато са били сключени няколко последователни срочни трудови договора, но и когато става дума за първи или единствен срочен трудов договор.

26 Освен това от материалите по делото пред Съда следва, че с Решение 18/2006 Areios Pagos (Касационен съд) постановява, че член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 съставлява „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, тъй като позволява преквалифицирането с обратно действие на срочни трудови договори както в частния, така и в общественния сектор, в договори с неопределена продължителност, при това независимо от предвидената в член 103 от Конституцията на Република Гърция забрана за преобразуването по законодателен път на срочен договор в договор с неопределена продължителност, като тази забрана не възпрепятства признаването на действителната същност на договора. За сметка на това в своите Решения 19/2007 и 20/2007, постановени на 11 юни 2007 г., Areios Pagos постановява, че предвид посочения член 103 срочните трудови договори не могат да се преобразуват в договори с неопределена продължителност, дори да покриват устойчиви и дълготрайни нужди.

27 Член 21 от Закон 2190/1994 за създаване на независим орган, на който се възлага подборът на персонала и уреждането на административните въпроси (FEK A' 28/3.3.1994), предвижда:

„1. Обществените служби и юридическите лица [...] могат да наемат персонал въз основа на срочен частноправен трудов договор, за да се справят със сезонни нужди или с други периодични или временни нужди, при предвидените по-долу условия и процедура.

2. Продължителността на заетост на посочения в параграф 1 персонал не може да е над 8 месеца общо за период от 12 месеца. Когато се наема временно персонал за справяне съгласно действащите разпоредби с неотложни нужди поради липса на персонал или поради свободни длъжности, продължителността на заетостта не може да е над 4 месеца за едно и също лице. Продължаването на договор или сключването на нов договор през същата година, както и преобразуването в договор с неопределена продължителност са недействителни.“

28 Член 6, параграф 1 от Закон 2527/1997 предвижда, че сключването на договори за изработка между службите и юридическите лица от обществения сектор и физически лица предполага предварителното приемане на министерско решение, което по-конкретно трябва да посочва, че изработката не попада в обичайните функции на служителите на заинтересувания орган, както и причините, поради които работата не може да се изпълни от служителите на този орган. Според тази разпоредба всеки договор за изработка, който обхваща устойчиви и дълготрайни нужди на работодателя, е недействителен по право и в неговата цялост.

29 Член 1 от Закон 3250/2004 (FEK A'124/7.7.2004) предвижда следното:

„1. Държавата, административно-териториалните единици от първа и втора степен, както и публичноправните юридически лица могат да наемат персонал чрез частноправни договори, срочни и на непълно работно време, за удовлетворяване на своите нужди относно предоставянето на гражданите на услуги със социален характер.

2. Посочените по-горе случаи на наемане имат за цел изключително да задоволят нуждата от допълнително предоставяне на услуги на гражданите; те не засягат състава на титулярния персонал на посочените в предходния параграф образувания.

[...]“

30 Член 2 от същия закон предвижда:

„1. Допуска се наемане чрез частноправен трудов договор, срочен и на непълно работно време, ако наетите лица принадлежат към социални категории и изпълняват посочените в член 4 критерии за подбор.

2. Продължителността на посочения договор не може да надвишава 18 месеца. Нов договор със същия работник или служител може да се сключи най-малко 4 месеца след изтичането на срока на предходния договор. Работното време на всеки договорно нает служител не може да е повече от 20 часа седмично.“

31 Съгласно член 3, параграф 1 от посочения закон:

„За услуги със социален характер се приемат тези, които по-конкретно се отнасят до предоставянето на грижи и помощ по домовете, охраната на училища, пътната безопасност на учениците, социалната интеграция на имигрантите, неотложните нужди от гражданска защита, културните прояви, действията в отговор на неотложни екологични ситуации, информирането на обществеността, както и финансираните от Европейския съюз социални програми.“

Спорове по главното производство и преюдициални въпроси*Дело C-378/07*

- 32 От акта за преюдициално запитване по това дело е видно, че през 2005 г. всеки от ищите по главното производство сключва с Organismos Nomarchiakis Autodioikisis Rethymnis, административно-териториална единица, която според гръцкото право попада в общественния сектор, частноправен трудов договор със срок 18 месеца, квалифициран като договор „срочен и на непълно работно време“ по смисъла на Закон 3250/2004. Никой от тези договори не е продължен или подновен в края на срока на неговото действие.
- 33 Като считат, че упражняваната в рамките на тези договори дейност задоволява устойчиви и дълготрайни нужди на техния работодател, на 3 ноември 2006 г. тези ищци сезират Monomeles Protodikeio Rethymnis (окръжен съд в Ретимно, заседаващ в едноличен състав), за да квалифицира посочените договори като трудови договори с неопределена продължителност и да задължи административно-териториалната единица, ответник по главното производство, да ги наеме по силата на тези договори.
- 34 Посочените ищци се позовават в това отношение на член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, който при конформно тълкуване с Директива 1999/70 съставлявал, както постановил Areios Pagos в своето Решение 18/2006, „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на клауза 5 от Рамковото споразумение. Член 103, параграф 8 от Конституцията на Република Гърция я допускал, доколкото забраната за преобразуване в общественния сектор на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност се прилагала само за договори, които действително задоволяват временна, непредвидена или неотложна нужда на работодателя.
- 35 Следователно с акта си запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали като изключва от закрилата срещу злоупотребата, предвидена в Президентски указ 164/2004, лицата, които са сключили единствен срочен трудов договор, гръцкият законодател извършва правилно транспониране на Директива 1999/70, доколкото подобно изключване би могло в нарушение на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение да съставлява намаляване на общото

ниво на закрила на работниците на срочен трудов договор, определено чрез „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на клауза 5, параграф 1 от това споразумение, тъй като член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 се прилага както за първи или единствени договори, така и за последователни договори.

36 Освен това, даже ако се предположи, че последната разпоредба би могла да се приложи към спора по главното производство, тази юрисдикция счита, че освен това се поставя въпросът дали, от една страна, националното право може да се приложи така, че сключването на срочен трудов договор да се приеме като почиващо на обективна причина, когато е извършено по силата на особен закон за задоволяване на специални, допълнителни, социални, неотложни и временни нужди, макар че в действителност те са „устойчиви и дълготрайни“. От друга страна, тя иска да установи дали правото на тълкуване на националния съд би могло да се ограничи в това отношение от конституционна норма, която съдържа абсолютна забрана за преобразуването в общественния сектор на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност.

37 При тези условия Monomeles Protodikeio Rethymnis решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли клауза 5 и клауза 8, параграфи 1 и 3 от [Рамковото споразумение], което представлява неразделна част от [Директива 1999/70], да се тълкуват в смисъл, че общностното право не позволява на държава членка (за целите на прилагане на това Рамково споразумение) да приема мерки, когато:

- а) във вътрешния правов ред отпреди влизането в сила на посочената директива вече съществува еквивалентна правна мярка по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение?

- б) с приетите за прилагане на Рамковото споразумение разпоредби се намалява общото ниво на закрила на работниците на срочни трудови договори?
- 2) При положителен отговор на първия въпрос, свързано ли е намаляването на гарантираната закрила в случаи не на няколко последователни договори, а на един срочен трудов договор, който обаче има за цел работникът да бъде нает за удовлетворяване не на временни, извънредни или неотложни нужди на работодателя, а всъщност на „устойчиви и дълготрайни“ нужди, с прилагането на Рамковото споразумение и на посочената директива? При това положение забранено или позволено е такова намаляване на закрилата от гледна точка на общностното право?
- 3) При положителен отговор на първия въпрос, в случай че преди влизането в сила на [Директива 1999/70] вече съществува еквивалентна мярка по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение като относимата в случая разпоредба на член 8, параграф 3 от Закон № 2112/1920, представлява ли непозволено намаляване във вътрешния правов ред на общото ниво на закрила на работниците на срочни трудови договори по смисъла на клауза 8, параграфи 1 и 3 от Рамковото споразумение приемането на законодателна мярка, обоснована с прилагането на Рамковото споразумение, като относимата в случая разпоредба на член 11 от Президентски указ 164/2004:
- а) когато споменатата законодателна мярка за прилагане на Рамковото споразумение се прилага единствено за случаите на множество последователни срочни трудови договори или правоотношения, а не са включени случаите на работници, които са сключили един срочен трудов договор (а не няколко последователни договора) за удовлетворяването на „устойчиви и дълготрайни“ нужди на работодателя, докато вече съществуващата еквивалентна правна мярка се отнася до всички случаи на срочни трудови договори, включително случаите, при които работникът е сключил само един срочен трудов договор, който обаче всъщност има за цел предоставянето от страна на работника на услуги, насочени към удовлетворяването не на временни, извънредни или неотложни, а в действителност „устойчиви и дълготрайни“ нужди?

- б) когато въпросната национална законодателна мярка за прилагане на Рамковото споразумение предвижда като правна последица във връзка със закрилата на работниците на срочни трудови договори и предотвратяването на злоупотреба по смисъла на Рамковото споразумение преквалифицирането на срочните трудови договори в договори с неопределена продължителност с действие заанапред (*ex tunc*), докато предшестващата еквивалентна правна мярка предвижда преквалифицирането на срочните трудови договори в договори с неопределена продължителност, считано от датата на първоначалното им сключване (*ex tunc*)?
- 4) При положителен отговор на първия въпрос, в случай че преди влизането в сила на [Директива 1999/70] вече съществува еквивалентна правна мярка по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение като относимата в случая разпоредба на член 8, параграф 3 от Закон № 2112/1920, представляват ли непозволено намаляване във вътрешния правов ред на общото ниво на закрила на работниците на срочни трудови договори по смисъла на клауза 8, параграфи 1 и 3 от Рамковото споразумение, от една страна, направеният от гръцкия законодател избор, изразяващ се в това да бъдат изключени от обхвата на закрилата на споменатия по-горе Президентски указ № 164/2004 случаите на злоупотреба, при които работникът е сключил само един срочен трудов договор, който обаче има за цел удовлетворяването не на временни, извънредни или неотложни, а всъщност на „устойчиви и дълготрайни“ нужди, и от друга страна, фактът, че гръцкият законодател не е приел аналогична, специфична за такъв случай и ефикасна разпоредба, която има за правна последица закрила на работниците по отношение на този случай на злоупотреба, която закрила допълва предвидената обща закрила в трудовото право съгласно гръцкия правов ред в случай на заетост по силата на недействителен договор (без да се взема предвид съществуването на злоупотреба по смисъла на Рамковото споразумение), по силата на която закрила работникът може да изисква изплащане на възнаграждението си, както и на обезщетението при уволнение, независимо дали договорът е бил действителен или не, като се отчита фактът, че:
- а) задължението за изплащане на заплатата и на обезщетението, предвидено от националното право за всички видове трудови правоотношения, не е специално насочено към предотвратяване на злоупотреба по смисъла на Рамковото споразумение, и

- б) прилагането на вече съществуващата еквивалентна правна мярка има за правна последица преквалифицирането на единствения срочен трудов договор в договор с неопределена продължителност?
- 5) При положителен отговор на изложените по-горе въпроси, трябва ли при тълкуване на своето национално право в светлината на [Директива 1999/70] националният съд да остави без приложение несъвместимите с тази директива разпоредби, приети с мотива за прилагане на Рамковото споразумение, които обаче водят до намаляване във вътрешното право на общото ниво на закрила на работниците на срочни трудови договори, като разпоредбите на Президентски указ 164/2004, които мълчаливо, но ясно изключват от предвидената в тях закрила случаите на злоупотреба, при които работникът е сключил само един срочен договор, който обаче в действителност има за цел предоставянето на услуги от страна на работника, насочени към удовлетворяването не на временни, извънредни или неотложни, а всъщност на „устойчиви и дълготрайни“ нужди, и да приложи вместо тях разпоредбите на вече съществуващата преди влизането в сила на посочената директива еквивалентна национална правна мярка като разпоредбите на член 8, параграф 3 от Закон № 2112/1920?
- б) Когато националният съд по принцип постанови за приложима по спор, отнасящ се до срочната работа, разпоредба (в конкретния случай член 8, параграф 3 от Закон № 2112/1920), която съставлява еквивалентна правна мярка по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение и по силата на която констатацията, че трудов договор, дори само един, е сключен като срочен, без това да е оправдано поради обективна причина, свързана с естеството или с характеристиките на договора или на дейността, предполага преквалифицирането на този договор в трудов договор с неопределена продължителност:
- а) съвместимо ли е с общностното право тълкуване и прилагане на националното право от страна на националния съд, по силата на което във всеки случай представлява обективна причина, оправдаваща сключването на срочни трудови договори, обстоятелството, че като правно основание за създаването на срочни трудови правоотношения в общественния сектор е използван закон относно срочната работа за удовлетворяването на специални социални, допълващи, неотложни или временни нужди (в конкретния случай Закон 3250/2004), дори в действителност тези нужди да са устойчиви и дълготрайни?

- б) препятства ли общностното право тълкуване и прилагане на националното право от страна на националния съд, по силата на което разпоредба, забраняваща преобразуването на срочни трудови договори, сключени в общественния сектор, в трудови договори с неопределена продължителност, трябва да се тълкува в смисъл, че в общественния сектор е напълно забранено преобразуването на срочен трудов договор в договор с неопределена продължителност, даже в случай че този договор неправомерно е сключен като срочен (а именно когато задоволяваните нужди всъщност са устойчиви и дълготрайни) и че в такъв случай националният съд вече не може да преценява действителния характер на спорното трудово правоотношение, за да го квалифицира правилно като договор с неопределена продължителност? Или пък тази забрана трябва да се ограничи единствено до срочните договори, които действително са сключени за задоволяването на временни, непредвидени, неотложни, извънредни или други подобни нужди, с изключение на договорите, фактически сключени за удовлетворяването на устойчиви и дълготрайни нужди?“

Дело C-379/07

38 От представените пред Съда материали по делото е видно, че ищецът по главното производство по това дело сключва с Dimos Geropotamou — административно-териториална единица, която според гръцкото право попада в общественния сектор — три последователни срочни договора, които са квалифицирани като „договори за изработка“ по смисъла на член 6 от Закон 2527/1997. Тези договори са в сила съответно от 1 декември 2003 г. до 30 ноември 2004 г., от 1 декември 2004 г. до 30 ноември 2005 г. и от 5 декември 2005 г. до 4 декември 2006 г.

39 Като счита, че извършваната в рамките на тези договори дейност в действителност удовлетворява устойчивите и дълготрайни нужди на неговия работодател, на 10 ноември 2006 г. този ищец сезира Monomeles Protodikeio Rethymnis, който да квалифицира посочените договори като трудови договори с неопределена продължителност и да задължи Dimos Geropotamou да го наеме по силата на тези договори.

40

Тъй като посоченият ищец изтъква същите доводи като изложените от ищците по главното производство по дело C-378/07, очертани в точка 34 от настоящото решение, с акта си запитващата юрисдикция иска да установи дали и Президентски указ 164/2004 не съставлява намаляване на общото ниво на закрила на работниците на срочен трудов договор, както е определено в член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, поради следните съображения:

- от една страна, що се отнася до член 11 от Президентски указ 164/2004, който позволява по силата на преходна разпоредба преобразуването на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност, неговото приложно поле *rationae temporis* обхваща само някои действащи договори или такива, чийто срок е изтекъл, неговите кумулативни условия за приложение са по-стриктни, що се отнася до продължителността на периода между двата договора и що се отнася до общата минимална продължителност на договорите, и накрая, посоченото преобразуване се извършва без обратно действие, и
- от друга страна, що се отнася до член 7 от Президентски указ 164/2004, който предвижда по силата на разпоредба с постоянно действие изплащането на заплата и обезщетение при уволнение, той установява идентични с предвидените от общото трудово право санкции при отсъствие на каквато и да било злоупотреба, без да позволява преквалифицирането на срочните трудови договори в договори с неопределена продължителност.

41

Освен това, даже ако се предположи, че член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 би могъл да се приложи към спора по главното производство, въпросната юрисдикция повдига същите въпроси като тези по дело C-378/07, изложени в точка 36 от настоящото решение, относно понятието за обективна причина и относно въздействието върху правомощията на националния съд на абсолютната забрана за преобразуване в обществен сектор на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност.

При тези условия Monomeles Protodikeio Rethymnis решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли клауза 5 и клауза 8, параграфи 1 и 3 от [Рамковото споразумение], което представлява неразделна част от [Директива 1999/70], да се тълкуват в смисъл, че общностното право не позволява на държава членка (за целите на прилагане на това Рамково споразумение) да приема мерки, когато:

а) във вътрешния правов ред отпреди влизането в сила на посочената директива вече съществува еквивалентна правна мярка по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение?

б) с приетите за прилагане на Рамковото споразумение разпоредби се намалява общото ниво на закрила на работниците на срочни трудови договори?

2) При положителен отговор на първия въпрос, в случай че преди влизането в сила на [Директива 1999/70] във вътрешното право вече съществува еквивалентна правна мярка по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение като относимата в случая разпоредба на член 8, параграф 3 от Закон № 2112/1920, представлява ли непозволено намаляване във вътрешния правов ред на общото ниво на закрила на работниците на срочни трудови договори по смисъла на клауза 8, параграфи 1 и 3 от Рамковото споразумение приемането на законодателна мярка, оправдана от прилагането на Рамковото споразумение, като относимата в случая разпоредба на член 11 от Президентски указ 164/2004:

а) когато споменатата законодателна мярка за прилагане на Рамковото споразумение е приета след изтичането на срока за транспониране на [Директива 1999/70], но се прилага *rationae temporis* само за срочни

трудови договори и правоотношения, действащи преди влизането в сила на мярката или чийто срок е изтекъл в определен период преди влизането в сила на мярката, но след крайния срок за транспониране на посочената директива, макар че прилагането на вече съществуваща еквивалентна правна мярка не е ограничено във времето и обхваща всички срочни трудови договори, които са сключени, действащи или чийто срок е изтекъл към влизането в сила на тази директива и при изтичането на срока за нейното транспониране?

- б) когато в приложното поле на споменатата законодателна мярка са обхванати само срочните трудови договори или правоотношения, които, за да се приемат за последователни, трябва кумулативно: i) да не са разделени от интервали над 3 месеца и ii) да са имали обща продължителност от поне 24 месеца преди влизането в сила на посочената мярка, независимо от броя на подновяванията, или да са имали преди влизането в сила на посочената мярка продължителност от поне 18 месеца от общо 24, при условие че е имало три подновявания освен първоначалния договор, макар че вече съществуваща еквивалентна правна мярка не поставя подобни условия, а се прилага за всички (последователни) срочни трудови договори, независимо от минималната продължителност на заетост и на минималния брой подновявания?
- в) когато споменатата законодателна мярка, с която се прилага Рамковото споразумение, поражда — в закрила на работниците, наети на непълно работно време, и за да се предотврати злоупотребата по смисъла на Рамковото споразумение — като правна последица обстоятелството, че срочните договори се преквалифицират като договори с неопределена продължителност *ex nunc*, докато вече съществуващата еквивалентна правна мярка предвижда това преквалифициране да се извърши с обратно действие (*ex tunc*)?

- 3) При положителен отговор на първия въпрос, доколкото преди влизането в сила на [Директива 1999/70] вече съществува еквивалентна правна мярка по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение като относимата в случа разпорежба на член 8, параграф 3 от Закон № 2112/1920, представлява ли непозволено намаляване във вътрешния правов ред на общото ниво на закрила на работниците на срочни трудови договори по

смисъла на клауза 8, параграфи 1 и 3 от Рамковото споразумение приемането на законодателна мярка, обоснована с прилагането на Рамковото споразумение, като относимата в случая разпоредба на член 7 от Президентски указ № 164/2004, която предвижда като единствен способ за закрила на работниците на срочни трудови договори срещу злоупотреба задължението от страна на работодателя за изплащане на заплатата и на обезщетение при уволнение в случай на неправомерно наемане с последователни срочни трудови договори, като се отчита фактът, че:

- а) задължението за изплащане на заплатите и на обезщетение при уволнение е предвидено от националното право за всички случаи на трудово правоотношение и не е специално предназначено за предотвратяването на злоупотреба по смисъла на Рамковото споразумение, и
 - б) прилагането на вече съществуващата еквивалентна правна мярка има за правна последица преквалифицирането на последователните срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност?
- 4) При положителен отговор на изложените по-горе въпроси, трябва ли при тълкуване на своето национално право в светлината на [Директива 1999/70] националният съд да остави без приложение несъвместимите с тази директива разпоредби, приети с мотива за прилагане на Рамковото споразумение, които обаче водят до намаляване във вътрешното право на общото ниво на закрила на работниците, наети на срочни трудови договори, като разпоредбите на членове 7 и 11 от Президентски указ 164/2004, и да приложи вместо тях разпоредбите на вече съществуващата преди влизането в сила на посочената директива еквивалентна национална правна мярка като разпоредбите на член 8, параграф 3 от Закон № 2112/1920?
- 5) Когато националният съд по принцип постанови за приложима по спор, отнасящ се до срочната работа, разпоредба (в конкретния случай член 8, параграф 3 от Закон № 2112/1920), която съставлява еквивалентна правна мярка по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение и по силата на която констатацията, че са сключени срочни трудови договори, без

това да се оправдава от обективна причина, свързана с естеството или с характеристиките на договора или на дейността, предполага преквалифицирането на този договор в трудов договор с неопределена продължителност:

- а) съвместимо ли е с общностното право тълкуване и прилагане на националното право от страна на националния съд, по силата на което във всеки случай представлява обективна причина, оправдаваща сключването на срочни трудови договори, обстоятелството, че като правно основание за създаването на срочни трудови правоотношения в общественния сектор е използван закон относно срочната заетост за удовлетворяването на специални социални, допълващи, неотложни или временни нужди, дори в действителност тези нужди да са устойчиви и дълготрайни?

- б) препятства ли общностното право тълкуване и прилагане на националното право от страна на националния съд, по силата на което разпорежда, забраняваща преобразуването на срочни трудови договори, сключени в общественния сектор, в трудови договори с неопределена продължителност, трябва да се тълкува в смисъл, че в общественния сектор е напълно забранено преобразуването на срочен трудов договор в договор с неопределена продължителност, даже в случай че този договор неправомерно е сключен като срочен (а именно когато задоволяваните нужди всъщност са устойчиви и дълготрайни) и че в такъв случай националният съд вече не може да преценява действителния характер на спорното трудово правоотношение, за да го квалифицира правилно като договор с неопределена продължителност? Или пък тази забрана трябва да се ограничи единствено до срочните договори, които действително са сключени за задоволяването на временни, непредвидени, неотложни, извънредни или други подобни нужди, с изключение на договорите, фактически сключени за удовлетворяването на устойчиви и дълготрайни нужди?

Дело C-380/07

43 От представената пред Съда преписка следва, че ищите по главното производство по това дело сключват с Dimos Geropotamou, както и с частноправното юридическо лице, наречено „O Geropotamos“, общинско предприятие, три

последователни срочни договора, от които първият, квалифициран като „трудов договор“ по смисъла на Закон 2190/1994, е в сила от 1 юли 2004 г. до 1 декември 2004 г., а следващите два, квалифицирани като „договори за изработка“ по смисъла на член 6 от Закон 2527/1997, са в сила съответно от 29 декември 2004 г. до 28 декември 2005 г. и от 30 декември 2005 г. до 29 декември 2006 г.

44 След като на 10 ноември 2006 г. е сезиран със спор, който по същество е идентичен на разглеждания по дело C-379/07, Monomeles Protodikeio Rethymnis решава да спре производството и да постави на Съда същите преюдициални въпроси като поставените в последно споменатото дело.

45 С Определение на председателя на Съда от 12 ноември 2007 г. тези три дела са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството и на съдебното решение.

По преюдициалните въпроси

По допустимостта

46 Извън ищите по главното производство всички страни, които са представили писмени становища пред Съда, оспорват или на различни основания изразяват съмнения относно релевантността на поставените въпроси, а оттам и относно тяхната допустимост.

47 На първо място, гръцкото правителство счита, че поисканото тълкуване на клауза 5, параграф 1 и на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение няма връзка със споровете по главното производство. Запитващата юрисдикция всъщност неправилно и оттам хипотетично приела, че член 8, параграф 3 от

Закон 2112/1920 съставлява алтернативна правна рамка за прилагане на посоченото рамково споразумение. Предвид по-конкретно на забраните, предвидени от член 103, параграф 8 от Конституцията на Република Гърция и от член 21 от Закон 2190/1994, този закон обаче не се прилагал за общественния сектор, което и ответниците по главното производство настоятелно подчертават. Това тълкуване на член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 впрочем се потвърждавало от Решения 19/2007 и 20/2007 на Areios Pagos. Освен това, без изрично да поставят под съмнение допустимостта на поставените въпроси, ответниците по главното производство и Комисията оспорват съобразно случая и че тази разпоредаба все още била в сила при изтичането на срока за транспониране на Директива 1999/70 и позволявала преквалифицирането на разглежданите договори в трудови договори с неопределена продължителност.

48 В това отношение следва да се припомни, че не е задача на Съда в рамките на преюдициално запитване да се произнася по тълкуването на национални разпоредби, нито да преценява дали направеното от запитващата юрисдикция тълкуване е правилно. Всъщност в рамките на разделянето на правомощията между общностните и националните юрисдикции Съдът трябва да вземе предвид фактическия и правен контекст, в който се вписват преюдициалните въпроси, очертан в акта за преюдициално запитване (вж. Решение от 29 април 2004 г. по дело Orfanopoulos и Oliveri, C-482/01 и C-493/01, Recueil, стр. I-5257, точка 42, Решение от 14 февруари 2008 г. по дело Dynamic Medien, C-244/06, Сборник, стр. I-505, точка 19 и Решение от 4 декември 2008 г. по дело Jobra, C-330/07, Сборник, стр. I-9099, точка 17; в този смисъл вж. също Определение от 12 юни 2008 г. по дело Vassilakis и др., C-364/07, точки 134 и 143).

49 В рамките на споровете по главното производство обаче запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали транспонирането на Директива 1999/70 с Президентски указ 164/2004, доколкото изключва от приложното си поле работниците, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор, и не допуска преквалифицирането в общественния сектор на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност или го поставя в зависимост от ограничителни условия, съставлява „намаляване“ по смисъла на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, по отношение на закрилата, произтичаща от член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920. За тази цел, като се опира на националната съдебна практика, тя изрично приема, че последната разпоредаба се прилага за общественния сектор и с оглед на това тя също така се основава на предпоставката, според която посочената разпоредаба, от една страна, била в сила през срока на транспониране на Директива 1999/70, и от друга страна, позволявала подобно преквалифициране.

- 50 Освен това наличието на подобно намаляване не може да се предвиди, освен ако — както отбелязва Комисията и както предполага запитващата юрисдикция — посоченият член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, макар и все още в сила, не се прилага за положения като разглежданите по главното производство наред с националната правна уредба, с която се транспонира Рамковото споразумение, независимо дали например поради самия факт на приемането на тази последваща правна уредба, поради изменението на член 103, параграф 8 от Конституцията на Република Гърция или поради обратата в съдебната практика, направен от Areios Pagos в Решения 19/2007 и 20/2007 относно тълкуването на посочения член 8, параграф 3.
- 51 Следователно трябва да се заключи, че независимо от несъгласията между страните по главното производство относно тълкуването на националното право и независимо от изложените критики срещу тълкуването, възприето от запитващата юрисдикция, разглеждането на настоящите въпроси трябва да се извърши с оглед на тълкуването на националното право, извършено от последната юрисдикция. Следователно възражението за недопустимост, повдигнато от гръцкото правителство в тази насока, трябва да се отхвърли.
- 52 На второ място, Комисията поддържа, че въпроси 3—6, поставени по дело C-378/07, са лишени от предмет. Всъщност от Решение от 22 ноември 2005 г. по дело Mangold (C-144/04, Recueil, стр. I-9981, точки 41—43), както изтъкват гръцкото и италианското правителство, следвало, че клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение е насочена само към предотвратяване на злоупотребата, произтичаща от използването на последователни срочни трудови договори, и следователно не се прилага, когато разглежданият договор е първи или единствен сключен между страните трудов договор.
- 53 Това възражение не може да се приеме.
- 54 Всъщност изложените по-горе въпроси, които се отнасят не до клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, а до клауза 8, параграф 3 от същото, целят по същество да определят дали транспонирането на Директива 1999/70 с Президентски указ 164/2004 съставлява „намаляване“ по смисъла на последната клауза, що се отнася до нивото на закрила, предоставено от член 8, параграф 3 от

Закон 2112/1920 на работници, които са сключили единствен срочен трудов договор, и при положителен отговор да пояснят последиците, които произтичат от това за споровете по главното производство.

55 Тези въпроси обаче по никакъв начин не са лишени от предмет, а подчертават по-специално необходимостта да се установи дали, както поддържат гръцкото и италианското правителство, а също и Комисията, клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение е неприложима, когато е сключен само един срочен трудов договор.

56 Впрочем в това отношение следва да се отбележи, че в Решение по дело Mangold, посочено по-горе, след като постановява в точки 42 и 43 от това решение, че тълкуването на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение е без значение за решаването на спора, с който е сезирана запитващата юрисдикция по това дело, тъй като той се отнася до първия и единствен срочен трудов договор, в точки 44—54 от посоченото решение Съдът отговаря на допълнителния въпрос, който му е отправен от тази юрисдикция в контекста на същия спор, относно тълкуването на клауза 8, параграф 3 от това споразумение.

57 При тези условия, тъй като въпроси 3—6 по дело C-378/07 се отнасят до тълкуването на общностното право и тъй като не е очевидно, че то няма никаква връзка с действителността или с предмета на споровете, с които е сезирана запитващата юрисдикция, които явно не са от хипотетично естество, съгласно постоянната съдебна практика Съдът трябва да отговори на тези въпроси (в този смисъл вж. по-специално Решение от 4 юли 2006 г. по дело Adeneler и др., C-212/04, Recueil, стр. I-6057, точки 41 и 42 и Решение от 23 ноември 2006 г. по дело Asnef-Equifax и Administración del Estado, C-238/05, Recueil, стр. I-11125, точки 15—17, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точки 42—44).

58 На трето място, италианското правителство поддържа, че вторият преюдициален въпрос, поставен по дела C-379/07 и C-380/07, е недопустим, тъй като преходните разпоредби, предвидени в член 11 от Президентски указ 164/2004, които са предмет на този въпрос, не се прилагат за разглежданите по главното производство договори, тъй като последните, напротив, попадат в обхвата на

общия режим, установен в членове 5—7 от посочения указ. Ето защо този въпрос нямам никаква връзка със споровете по главното производство.

59 Това възражение също не може да се приеме. Всъщност, тъй като от актовете за преюдициално запитване е видно, че към влизането в сила на Президентски указ 164/2004, т.е. на 19 юли 2004 г., разглежданите по главното производство по тези дела срочни трудови договори все още са в сила, посочените договори могат да попаднат в приложното поле на член 11 от посочения указ.

60 Несъмнено от актовете за преюдициално запитване по тези дела е видно, че ищците по главното производство не отговарят на предвидените от тази разпоредба условия, за да могат техните договори да се преквалифицират като трудови договори с неопределена продължителност.

61 Със своя втори въпрос по посочените дела обаче запитващата юрисдикция цели именно да определи дали тези условия, които са породили изключването на посочените договори от преходния режим, установен в член 11 от Указ 164/2004, съставляват „намаляване“ по смисъла на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, така че ищците по главното производство по тези дела да могат да извлекат от разпоредбите на посоченото рамково споразумение правото да получат преквалифицирането на тези договори в договори с неопределена продължителност, което според тях се предвижда от „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на клауза 5, параграф 1 от това споразумение, а именно член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920.

62 Следователно и с оглед на съдебната практика, цитирана в точка 57 от настоящото решение, не може да се приеме за очевидно, че поисканото тълкуване на общностното право във втория въпрос по дела C-379/07 и C-380/07 няма никаква връзка с действителността и предмета на споровете, с които е сезирана запитващата юрисдикция, които очевидно не са от хипотетично естество.

63 Предвид всичко изложено по-горе следва да се приеме, че поставените въпроси са допустими.

По съществуващото на спора

64 С първата група въпроси запитващата юрисдикция иска по същество да тълкува клауза 5, параграф 1, и клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, за да прецени дали тези разпоредби се противопоставят на разглежданата по главното производство национална правна уредба, и по-конкретно на Президентски указ 164/2004, приет по-специално с оглед да транспонира това рамково споразумение в общественения сектор. За тази цел посочената юрисдикция отправя въпроси в следните насоки:

- на първо място, що се отнася до мерките за предотвратяване на неправомерното използване на последователни срочни трудови договори, посочени в клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, относно свободата на действие, от която се ползват държавите членки, за да транспонират тази клауза, когато във вътрешното право вече съществува „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на посочената клауза (първи въпрос по дела C-378/07—C-380/07) и относно понятието „обективни причини“ по смисъла на същата (въпрос 6, буква а) по дело C-378/07 и въпрос 5, буква а) по дела C-379/07 и C-380/07),
- на второ място, що се отнася до понятието „намаляване“ по смисъла на клауза 8, параграф 3 от посоченото споразумение, ако посочената клауза се прилага за работници, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор (въпрос 2 по дело C-378/07), и не допуска измененията, въведени от

националната правна уредба за транспониране по отношение на завареното вътрешно право (въпроси 3 и 4 по дело C-378/07, както и въпроси 2 и 3 по дела C-379/07 и C-380/07), и

- на трето място, що се отнася до санкциите в случай на неправомерно използване на срочни трудови договори, ако Рамковото споразумение не допуска абсолютната забрана в общественния сектор за преобразуване на тези договори в договори с неопределена продължителност (въпрос 6, буква б) по дело C-378/07 и въпрос 5, буква б) по дела C-379/07 и C-380/07).

⁶⁵ Освен това с последните въпроси запитващият съд иска да уточни последиците, които биха произтекли за националните юрисдикции от евентуалната несъвместимост на Президентски указ 164/2004 по отношение на разпоредбите на Рамковото споразумение (въпрос 5 по дело C-378/07, както и въпрос 4 по дела C-379/07 и C-380/07).

⁶⁶ Следователно на въпросите, поставени от запитващата юрисдикция, трябва да се отговори в определения в точки 64 и 65 ред, като незабавно се уточни, че доколкото тази юрисдикция иска от Съда да се произнесе относно съвместимостта на Президентски указ 164/2004 с Рамковото споразумение, в рамките на производството по член 234 ЕО Съдът няма за задача да се произнесе по съвместимостта на националните разпоредби с общностното право, но е компетентен да предостави на националната юрисдикция всички тълкувателни елементи от обхвата на това право, които могат да ѝ осигурят възможност за преценка на тази съвместимост с оглед на решаване на делата, с които е сезирана (вж. по-конкретно Решение от 5 юли 2007 г. по дело *Fendt Italiana*, C-145/06 и C-146/06, Сборник, стр. I-5869, точка 30).

По мерките за предотвратяване на злоупотребата по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение

— По свободата на действие на държавите членки, когато във вътрешното право съществува „еквивалентна правна мярка“

⁶⁷ Със своите въпроси запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска приемането от държава членка на национална правна уредба като Президентски указ 164/2004, който с оглед по-конкретно на транспонирането на Директива 1999/70, за да се приложат нейните разпоредби в обществения сектор, предвижда прилагане на мерки за предотвратяване на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, изброени в параграф 1, букви а)—в) от тази клауза, когато във вътрешното право вече съществува „еквивалентна правна мярка“, по смисъла на посочената клауза като член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920.

⁶⁸ За да се отговори на този въпрос, който е насочен към определяне на свободата на действие, с която разполагат държавите членки при транспонирането на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, преди всичко следва да се разясни обхватът на понятието за „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на тази клауза.

⁶⁹ Както гръцкото правителство, така и Комисията изтъкват, че член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 не съставлява такава мярка, тъй като нейният предмет се различава от този на посочената клауза. Всъщност този закон, който се отнася до прекратяването на трудови договори с неопределена продължителност, не съдържа разпоредби за предотвратяване на неправомерното сключване на последователни срочни трудови договори, а само позволявал да се признае естеството договора с неопределена продължителност при прекратяване на същия. Във всички случаи според гръцкото правителство възможността срочен трудов договор да се преквалифицира в договор с неопределена продължителност не би имала никакъв възпиращ ефект спрямо сключването на последователни договори в общественния сектор, тъй като финансовите последици от такова преквалифициране биха били поети от цялата териториална единица, а не задължително, обратно на положението в частния сектор, от съответния работодател.

70 В това отношение от значение е да се подчертае, че както се припомня в точки 48—51 от настоящото решение, дори запитващата юрисдикция да е компетентна да тълкува националното право, а именно в конкретния случай член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, и следователно за да се отговори на поставените въпроси, да трябва да се признае, че както установява посочената юрисдикция, тази разпоредаба допуска преквалифицирането в общественния сектор на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност, това не променя обстоятелството, че по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение понятието „еквивалентна правна мярка“ съставлява само по себе си понятие на общностното право, което трябва да се тълкува еднообразно във всяка държава членка.

71 Несъмнено точно в това отношение, както следва от точка 10 от неговите общи положения, Рамковото споразумение оставя на държавите членки и на социалните партньори грижата да определят подробните условия за прилагането на принципите и изискванията, които то предвижда, за да се гарантира тяхното съответствие с националното законодателство и/или практики и да се обезпечи, че надлежно са отчетени особеностите на конкретните положения (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 68, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 87).

72 Същевременно, освен ако в съответствие със съображение 17 от Директива 1999/70 Рамковото споразумение препраща в това отношение към държавите членки, съдържащието на посочените принципи и изисквания обаче не може да варира според националното им право, доколкото според съображение 14 от посочената директива и преамбюла на посоченото рамково споразумение последното има за предмет да установи на общностно равнище обща уредба за използването на срочни трудови договори.

73 В конкретния случай, тъй като в Рамковото споразумение няма дефиниция на понятието „еквивалентна правна мярка“, следва да се отбележи, при липсата на препращане към правото на държавите членки, че предмет на клауза 5, параграф 1 от посоченото споразумение е прилагането на една от преследваните от него цели, а именно да се поставят граници при последователното използване на срочни трудови договори или правоотношения, което се счита за възможен източник на злоупотреби във вреда на работниците, като се предвидят определен брой разпоредби за минимална закрила, предназначени да предотвратят поставянето на работниците и служителите в несигурно положение (вж. Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 63, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 84).

- 74 Така клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение задължава държавите членки с цел да „предотвратят злоупотребата, която произтича от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения“, да приемат една или няколко от изброените в нея мерки, когато във вътрешното им право няма „еквивалентни правни мерки“, целящи да предотвратят такава злоупотреба. Така изброените в параграф 1, букви а)—в) от посочената клауза мерки, три на брой, са свързани съответно с обективни причини, които оправдават подновяването на такива трудови договори или правоотношения, с максималната обща продължителност на тези последователни срочни трудови договори или правоотношения и с броя на подновяванията им (вж. Решение от 15 април 2008 г. по дело *Impact*, C-268/06, Сборник, стр. I-2483, точка 69, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 80).
- 75 От самия текст на посочената клауза недвусмислено следва, че посочените в нея различни мерки са предвидени като „еквивалентни“ (Решение по дело *Impact*, посочено по-горе, точка 76).
- 76 Следователно изглежда, че с израза „еквивалентни правни мерки“ клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение цели да посочи всяка мярка на националното право, която подобно на постановените от посочената клауза мерки има за цел ефективно да предотврати злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения (вж. в този смисъл Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 65).
- 77 Както отбелязва генералният адвокат в точки 53 и 54 от своето заключение, без значение в това отношение е, че разглежданата по главното производство мярка на националното право, както в конкретния случай член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, не предвижда специалните мерки, предвидени в клауза 5, параграф 1, букви а)—в) от Рамковото споразумение или че тя не е била специално приета с оглед на предоставянето на закрила на работниците от злоупотребата в областта на последователните срочни трудови договори или още че нейното приложно поле не е ограничено само до тези договори. Всъщност, тъй като този член би могъл — ако е необходимо, в съчетание с други разпоредби от вътрешното право — да допринесе и за ефективно предотвратяване на неправомерното прибегване до последователни срочни трудови договори, тя трябва да се разглежда като мярка, еквивалентна на изброените в клауза 5, параграф 1, букви а)—в) от Рамковото споразумение мерки.

78 Следователно в делата по главното производство запитващата юрисдикция трябва да разгледа доколко предвидената според нея в член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 възможност срочен трудов договор да се преквалифицира в общественния сектор в договор с неопределена продължителност, когато в действителност той задоволява устойчиви и дълготрайни нужди на работодателя, е от естество да допринесе за такова ефективно предотвратяване на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения. Ако посочената юрисдикция достигне до извода, че тази разпоредба има такова действие, последната трябва да се приеме за „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение.

79 По-нататък, що се отнася до въпроса дали в подобен случай съществуването на „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на тази клауза възпрепятства приемането от съответната държава членка на национална правна уредба, която както Президентски указ 164/2004 предвижда в членове 5—7 и 11 с оглед на транспонирането на Директива 1999/70 специфични мерки, насочени към предотвратяване на злоупотребите от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, следва да се припомни, че като предписва ефективно и задължително приемане на поне една от изброените в нея мерки, които целят да предотвратят злоупотребите от използването на последователни срочни трудови договори, в случай че в националното право все още няма еквивалентни правни мерки, клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение определя обща цел за държавите членки, изразяваща се в предотвратяване на подобни случаи на злоупотреба, като същевременно им предоставя свобода на избор по отношение на начините за нейното постигане (Решение по дело *Imprast*, посочено по-горе, точка 70 и цитираната съдебна практика).

80 От това следва, че държавите членки се ползват по силата на тази разпоредба от свобода на преценка, за да постигнат тази цел, при условие обаче че гарантират наложения от общностното право резултат, както следва не само от член 249, трета алинея ЕО, но и от член 2, първа алинея от Директива 1999/70, тълкуван в светлината на съображение 17 от същата (вж. в този смисъл Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 68, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 87).

81 Както Съдът вече е постановил, с оглед на правото на преценка, от което се ползват държавите членки по силата на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, следва, че те могат да прибегнат, за да гарантират ефективното

предотвратяване на злоупотребите от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, до една или повече от изброените в тази клауза мерки или до вече съществуващи еквивалентни правни мерки, като отчитат нуждите на специфичния сектор и/или на категориите работници (вж. Решение по дело Impact, посочено по-горе, точка 71).

82 Следователно ако при липсата на еквивалентна правна мярка във вътрешното ѝ право, за да постигне тази цел, държава членка задължително трябва да приеме една или няколко от мерките за предотвратяване, изброени в клауза 5, параграф 1, букви а)—в) от Рамковото споразумение, с оглед на правилното транспониране на Директива 1999/70 (вж. в този смисъл Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 65 и Решение по дело Impact, посочено по-горе, точки 69 и 70, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 80), съществуването на такава еквивалентна правна мярка за сметка на това не може, тъй като в противен случай ще възпрепятства всякакво развитие на вече съществуващата национална правна уредба, да лиши тази държава от възможността да приеме и една или няколко от мерките, изброени в посочената клауза 5, параграф 1, букви а)—в), с оглед по-конкретно, както по същество признават всички страни, които са представили писмени становища, да измени или допълни произтичащата от посочената еквивалентна правна мярка закрילה.

83 От значение обаче е да се припомни, че така оставената на държавите членки свобода на действие не е неограничена, и по-специално в рамките ѝ не може в никой случай да се оспорва целта или полезният ефект на Рамковото споразумение (Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 82).

84 Така, тъй като клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение има за предмет, както следва от точки 73—77 и 79 от настоящото решение, да задължи държавите членки да гарантират във вътрешното си право ефективното предотвратяване на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, приемането на такава национална правна уредба за транспониране не може да има за последица засягането на ефективността на посоченото предотвратяване, както по-рано произтича от „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на посочената клауза 5, параграф 1. В това отношение от значение е по-специално, че правното положение, произтичащо от различни съществуващи в националното право мерки, трябва да е достатъчно точно и ясно, за да могат частноправните субекти да са напълно запознати със своите права и, ако е необходимо, да се позовават на тях пред националните юрисдикции.

85 Освен това правото на преценка, предоставено на държавите членки в клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, също трябва да се упражнява при спазване на общностното право, и по-конкретно на неговите общи принципи, както и на другите разпоредби на Рамковото споразумение (вж. в този смисъл Решение по дело Mangold, посочено по-горе, точки 50—54 и 63—65).

86 В това отношение по-специално следва да се подчертае, че когато във вътрешното право вече има разпоредби, насочени към ефективно предотвратяване на злоупотребите, произтичащи от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, които може да съставлява „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, приемането от държава членка на една или няколко от специфичните мерки за предотвратяване, предвидени в посочената клауза 5, параграф 1, букви а)—в) от това споразумение, не могат да съставляват основателна причина за намаляването на общото ниво на закрила на работниците в областта, обхваната от посоченото рамково споразумение по смисъла на клауза 8, параграф 3 от същото, което е предмет на въпросите, разгледани в точки 108—178 от настоящото решение.

87 Следователно на запитващата юрисдикция трябва да се отговори, че клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че допуска приемането от държава членка на национална правна уредба като Президентски указ 164/2004, който за да транспонира по-специално Директива 1999/70 и да приложи нейните разпоредби към общественния сектор, предвижда прилагането на мерките за предотвратяване на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, изброени в параграф 1, букви а)—в) от тази клауза, когато във вътрешното право вече съществува — като проверката за това се извършва от запитващата юрисдикция — „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на посочената клауза като член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, доколкото обаче посочената правна уредба, от една страна, не засяга ефективността на предотвратяването на злоупотребите от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, както произтича от посочената еквивалентна правна мярка, и от друга страна, доколкото тя спазва общностното право, и по-конкретно клауза 8, параграф 3 от посоченото споразумение.

— По изискването за „обективни причини“ по смисъла на клауза 5, параграф 1, буква а) от Рамковото споразумение

88 Със своите въпроси запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали клауза 5, параграф 1, буква а) от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска прилагане на национална правна уредба като разглежданата по главното производство от органите на съответната държава членка така, че сключването на срочни трудови договори в общественения сектор, независимо дали става дума за първи или единствен договор или за последователни договори, да се приема като оправдано от „обективни причини“ по смисъла на посочената клауза само поради това че тези договори се основават на законови разпоредби, които допускат тяхното сключване или подновяване за задоволяване на някои временни нужди, макар че в действителност посочените нужди са „устойчиви и дълготрайни“.

89 От актовете за преюдициално запитване е видно, че тези въпроси са поставени от сезираната със споровете по главното производство юрисдикция, поради това че подобно прилагане на националното право би могло да възпрепятства правото, което ѝ дава член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, квалифицирано от нея като „еквивалентна правна мярка“, срочни трудови договори да се преквалифицират в договори с неопределена продължителност. Всъщност това преквалифициране се изключва според националната съдебна практика, когато срокът е оправдан от обективни причини.

90 Следва незабавно да се отбележи, че Рамковото споразумение не задължава държавите членки да приемат мярка, изискваща всеки първи или единствен срочен трудов договор да е оправдан от такива обективни причини. Всъщност, както Съдът вече е постановил, такива срочни трудови договори не попадат в обхвата на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, което се отнася само до предотвратяването на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, като така посочените в параграф 1, буква а) от посочената клауза обективни причини се отнасят само до подновяването на такива договори или правоотношения (вж. Решение по дело Mangold, посочено по-горе, точки 41—43).

91 Освен това, що се отнася до последователни срочни трудови договори или правоотношения, следва да се припомни, че клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, която по-специално е насочена към предотвратяване на злоупотре-

требата, произтичаща от тяхното използване, налага на държавите членки задължението да въведат в своя правов ред една или няколко от мерките, изброени в параграф 1, букви а)—в) от него, когато в съответната държава членка още не съществуват еквивалентни правни разпоредби, насочени към ефективното предотвратяване на неправомерното използване на този вид трудови договори. Сред посочените мерки клауза 5, параграф 1, буква а) предвижда „обективни[те] причини, които оправдават подновяването на такива договори или правоотношения“ (вж. Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точки 64—66).

92 Както следва от точка 7 от общите положения на Рамковото споразумение, подписалите го страни всъщност приемат, че използването на срочни трудови договори, основаващи се на обективни причини, е начин да се предотврати злоупотребата (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 67, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 86).

93 Както обаче се посочва в точки 79—82 от настоящото решение, държавите членки разполагат със свобода на преценка за прилагането на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, тъй като имат избор да прибегнат до една или няколко от мерките, предвидени в параграф 1, букви а)—в) от тази клауза, или също до съществуващи еквивалентни правни мерки.

94 Следва, че за целите на това прилагане държавата членка може законосъобразно да избере да не приеме мярката по параграф 1, буква а) от посочената клауза, изразяваща се в изискването подновяването на такива последователни срочни трудови договори или правоотношения да е оправдано от обективни причини. Обратно, тя може да предпочете да приеме една от мерките или и двете мерки, посочени в параграф 1, букви б) и в) от посочената клауза, които съответно се отнасят до максималната обща продължителност на тези последователни трудови договори или правоотношения и до броя на подновяванията на последните, а също така и да избере да запази съществуваща еквивалентна правна мярка, и то независимо от избраната мярка, за да се гарантира ефективното предотвратяване на злоупотребата от използването на срочни трудови договори или правоотношения (вж. в този смисъл Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 101).

- 95 Когато обаче с оглед на прилагането на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение държава членка избере да приеме мярката по параграф 1, буква а) от посочената клауза, изразяваща се в това да изиска подновяването на последователни срочни трудови договори или правоотношения да е оправдано от обективни причини, тя е длъжна да гарантира постигането на наложения от общностното право резултат, както следва не само от член 249, трети алинея ЕО, но също и от член 2, първа алинея от Директива 1999/70, тълкуван в светлината на съображение 17 (вж. в този смисъл Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 68, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 87).
- 96 При тези обстоятелства понятието „обективни причини“ по смисъла на клауза 5, параграф 1, буква а) от Рамковото споразумение трябва да се разбира, както Съдът вече е постановил, като отнасящо се до точни и конкретни обстоятелства, които характеризират определена дейност и поради това могат да оправдаят в този особен контекст прибягването до последователни срочни трудови договори. Тези обстоятелства могат да произтичат по-специално от естеството на задачите, за чието осъществяване са сключени подобни договори, и от присъщите характеристики на задачите или евентуално от преследването на законна цел, свързана със социалната политика на определена държава членка (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точки 69 и 70 и Решение от 13 септември 2007 г. по дело *Del Cerro Alonso*, C-307/05, Сборник, стр. I-7109, точка 53, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точки 88 и 89).
- 97 За сметка на това национална разпоредба, която просто разрешава прибягването до последователни срочни трудови договори по общ и абстрактен начин чрез законови или подзаконови правни норми, не е в съответствие с посочените в двете предходни точки изисквания (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 71 и Решение по дело *Del Cerro Alonso*, посочено по-горе, точка 54, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 90).
- 98 Всъщност такава разпоредба, която е от чисто формално естество и не оправдава изрично използването на последователни срочни трудови договори с наличието на обективни фактори, отнасящи се до особеностите на съответната дейност и условията за нейното упражняване, действително би могла да породи опасност от неправомерно прибягване до този вид договори и поради това не съответства на целта и полезния ефект на Рамковото споразумение (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 72, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 91).

99 В този смисъл да се признае, че национална разпоредба би могла по право и без друго уточнение да оправдае последователни срочни трудови договори, би означавало да се отрече целта на Рамковото споразумение, която е да се предостави закрила на работниците срещу несигурната трудова заетост, и да се изпразни от съдържание принципът, че трудовите договори с неопределена продължителност съставляват общата форма на трудовите правоотношения (Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 73, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 92).

100 По-конкретно прибягването до срочни трудови договори и правоотношения само въз основа на подобна обща законова или подзаконова разпоредба, без да се отчита конкретното съдържание на разглежданата дейност, не позволява извеждането на обективни и прозрачни критерии, за да се провери дали подновяването на такива договори действително отговаря на реална потребност, дали води до постигане на преследваната цел и дали е необходимо в това отношение (Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 74 и Решение по дело Del Cerro Alonso, посочено по-горе, точка 55, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 93).

101 От представената на Съда преписка обаче следва, че разглежданата по главното производство национална правна уредба предвижда само обстоятелството, че сключването на срочен трудов договор, наложено със закон, съставлява обективна причина, оправдаваща по право неограниченото подновяване на такъв договор. За сметка на това изглежда, че тази правна уредба определя точни и конкретни обстоятелства, при които могат да се сключват последователни срочни трудови договори или правоотношения в общественния сектор. Всъщност прибягването до такива договори се допуска, съобразно случая, по силата на член 5, параграф 2 от Президентски указ 164/2004, за да се посрещнат „конкретни нужди“, които са „свързани с формата, естеството или дейността на предприятието“, или по силата на член 1 от Закон 3250/2004, за да се удовлетвори „допълнителните нужди“ относно предоставянето на гражданите на „услуги със социален характер“, или според член 6, параграф 1 от Закон 2527/1997, за осъществяването на работа, която не попада в „обичайните функции на служителите“, или още съгласно член 21, параграф 1 от Закон 2190/1994 за справяне със „сезонни нужди или други периодични или временни нужди“.

102 Както отбелязва самата запитваща юрисдикция в своите въпроси, разглежданата по главното производство национална правна уредба допуска в този смисъл сключването на срочни трудови договори, за да задоволи по същество временни

нужди. Следва обаче да се признае, че подобни нужди могат да съставляват „обективни причини“ за подновяването на такива договори по смисъла на клауза 5, параграф 1, буква а) от Рамковото споразумение.

103 Както обаче посочва генералният адвокат в точки 106 и 107 от своето заключение, би било в противоречие с преследваната от посочената клауза цел, която е насочена към ефективно предотвратяване на неправомерното прибягване до последователни срочни трудови договори или правоотношения, разпоредбите на разглежданата по главното производство национална правна уредба, посочена в точка 101 от настоящото решение, да съставляват основата за подновяването на такива договори или правоотношения, макар в действителност задоволението от последните нужди да имали не временен, а обратното, „постоянен и устойчив“ характер (вж. по аналогия Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 88, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 110).

104 Всъщност такова използване на срочни трудови договори или правоотношения е в пряк разрез с предпоставката, на която се основава Рамковото споразумение, а именно, както следва от точки 6 и 8 от неговите общи положения, че трудовите договори с неопределена продължителност съставляват общата форма на трудови правоотношения, докато срочните трудови договори са характерни за заетостта в определени сектори, занятия и дейности (вж. Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 61 и Решение по дело *Impact*, посочено по-горе, точка 86, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 82).

105 Следователно ползването от стабилна заетост е предвидено като основен елемент от закрилата на работниците (вж. Решение по дело *Mangold*, посочено по-горе, точка 64), докато, както е видно от втората алинея от преамбюла на Рамковото споразумение и от точка 8 от неговите общи положения, само при наличието на определени обстоятелства срочните трудови договори могат да отговарят на нуждите както на работодателите, така и на работниците (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 62 и Решение по дело *Impact*, посочено по-горе, точка 87, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 83).

106 Следователно доколкото според постоянната съдебна практика произтичащото от директива задължение за държавите членки да постигнат предвидения в нея резултат, както и задължението им по член 10 ЕО да предприемат всички

необходими мерки, общи или специални, за да осигурят изпълнението на това задължение, тежи върху всички органи на държавите членки, включително — в рамките на тяхната компетентност — върху съдебните органи (вж. по-конкретно Решение от 13 ноември 1990 г. по дело *Marleasing*, C-106/89, Recueil, стр. I-4135, точка 8, Решение от 18 декември 1997 г. по дело *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, Recueil, стр. I-7411, точка 40 и Решение от 5 октомври 2004 г. по дело *Pfeiffer и др.*, C-397/01—C-403/01, Recueil, стр. I-8835, точка 110), всички органи на съответната държава членка следва да гарантират — в рамките на съответната си компетентност — спазването на клауза 5, параграф 1, буква а) от Рамковото споразумение, като по-конкретно проверят, че националната правна уредба, допускаща подновяването в общественния сектор на последователни срочни трудови договори или правоотношения, задоволяващи временни нужди, в действителност не се използва за задоволяване на устойчиви и дълготрайни нужди.

107 Следователно на запитващата юрисдикция трябва да се отговори, че клауза 5, параграф 1, буква а) от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска прилагането на национална правна уредба като разглежданата по главното производство от органите на съответната държава членка, така че подновяването на последователни срочни трудови договори в общественния сектор да се разглежда като оправдано от „обективни причини“ по смисъла на посочената клауза само поради това че тези договори се основават на законови разпоредби, които допускат подновяването им за задоволяване на някои временни нужди, макар че в действителност посочените нужди са устойчиви и дълготрайни. За сметка на това същата клауза не се прилага за сключването на първи или единствен срочен трудов договор или правоотношение.

По понятието за „намаляване“ по смисъла на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение

— По намаляването относно работниците, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор

108 Със своя въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в тази клауза „намаляване“ трябва да се разглежда само по отношение на общото ниво на закрила, което е било приложимо в съответната

държава членка за работници, сключили последователни срочни трудови договори, без да се отчита закрилата, приложима за работниците, сключили първи или единствен срочен трудов договор.

109 От акта за преюдициално запитване по дело C-378/07 е видно, че този въпрос се поставя с оглед на национална правна уредба като Президентски указ 164/2004, който по становището на запитващата юрисдикция предвижда мерки за закрила срещу злоупотребата от използването на срочни трудови договори само когато последните разкриват последователен характер, макар че по-ранното вътрешно право, следващо от член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, се прилага и когато договорът е първи или единствен срочен трудов договор между страните.

110 Следва да се припомни, че съгласно клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение „[п]рилагането [му] не представлява основателна причина за намаляване на общото ниво на закрила, предоставена на работниците в областта, обхваната от [посоченото споразумение]“.

111 Що се отнася обаче до областта, обхваната от Рамковото споразумение, следва да се отбележи, че преамбюлът на това споразумение посочва в първа алинея, че то цели да допринесе за постигането на „по-добър баланс между „гъвкавост на работното време и сигурност за работниците““. Според съображение 14 от Директива 1999/70, което по същество възпроизвежда трета алинея от посочения преамбюл, това рамково споразумение предвижда за целта „общите принципи и минималните изисквания за срочни трудови договори и трудови правоотношения“. Пета алинея от същия преамбюл посочва и че това споразумение „се отнася за условията за наемане на работа за работниците на срочни трудови договори“.

112 Така Рамковото споразумение, и по-специално клауза 8, параграф 3 от него, преследва цел, попадаща между основните цели, които са включени в член 136, първа алинея ЕО, както и в трета алинея от преамбюла на Договора за ЕО и в точка 7 и точка 10, първа алинея от Хартата на Общността за основните социални права на работниците от 1989 г., към която препраща горепосочената разпоредба на Договора, и които са свързани с подобряването на условията на живот и труд, позволяващи тяхното прогресивно изравняване, както и със съществуването на

подходяща социална закрила на работниците, в случая на работниците на срочни трудови договори (вж. в този смисъл Решение по дело Impra, посочено по-горе, точка 112).

- 113 С оглед на тези цели клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение не следва да се тълкува ограничително.
- 114 Впрочем според текста на самата клауза 2 от Рамковото споразумение последното се прилага за всеки работник на срочен трудов договор, който има трудов договор или трудово правоотношение, определени от закон, колективен трудов договор или практика във всяка държава членка.
- 115 По силата на клауза 3 от посоченото рамково споразумение понятието за „работник на срочен трудов договор“ се отнася за „лице, което има трудов договор или правоотношение, сключени директно между работодателя и работника, където изтичането на срока на трудовия договор или правоотношение е обусловено от обективни условия, такива като достигане на определена дата, завършване на специфична задача или настъпване на определен случай“.
- 116 Ето защо както от преследваната от Директива 1999/70 и от Рамковото споразумение цел, така и от текста на релевантните разпоредби на последните следва ясно, че обратно на поддържаното по същество от гръцкото правителство и Комисията, обхванатата от това споразумение област не се ограничава само до работниците, които са сключили последователни срочни трудови договори, а обратно, че споменатото споразумение трябва да се приложи за всички работници, полагащи труд срещу възнаграждение в рамките на възникнало с работодателя им трудово правоотношение (Решение по дело Del Cerro Alonso, посочено по-горе, точка 28), и при това независимо от броя на сключените от тези работници срочни договори.

- 117 Така следва да се отбележи, че клауза 4 от Рамковото споразумение предвижда, че по отношение на условията за наемане на работа работниците на срочни трудови договори не се третират по по-неблагоприятен начин от работниците на постоянен трудов договор само защото имат срочен договор, без да ограничава обхвата на тази забрана само за последователните срочни трудови договори.
- 118 Несъмнено клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, с която се прилага в това отношение клауза 1, буква б) от него, от своя страна се отнася само до приемането от държавите членки на мерки, предназначени да предотвратят злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения.
- 119 Последните две клаузи обаче не определят приложното поле на споменатото споразумение и следователно не могат да имат за последица ограничаването на обхвата на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, която, вписана в отделен негов дял, посветен на прилагането му, въпреки че не се отнася нито до клауза 1, буква б) от Рамковото споразумение, нито до клауза 5, параграф 1 от същото.
- 120 От това следва, че съществуването на „намаляване“ по смисъла на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение трябва да се разглежда по отношение на всички разпоредби на вътрешното право на държава членка относно закрилата на работниците в областта на срочните трудови договори.
- 121 Следователно на запитващата юрисдикция трябва да се отговори, че клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че посоченото в тази клауза „намаляване“ трябва да се разглежда по отношение на общото ниво на закрила, което е приложимо в съответната държава членка както за работниците, които са сключили последователни срочни трудови договори, така и за работниците, които са сключили първи или единствен срочен договор.

— По измененията, въведени от националната правна уредба за транспониране спрямо завареното вътрешно право

- 122 Със своите въпроси запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като Президентски указ 164/2004, която за разлика от по-ранно правило на вътрешното право като член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, което според тази юрисдикция съставлява „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на клауза 5, параграф 1 от това споразумение, от една страна, повече не предвижда, когато неправомерно се прибегва до последователни срочни трудови договори в общественния сектор, преквалифицирането на последните в трудови договори с неопределена продължителност или го поставя в зависимост от спазването на определени кумулативни и ограничителни условия, и от друга страна, изключва от ползването на предвидените в него мерки за закрила работниците, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор.
- 123 В това отношение незабавно следва да се отбележи, че обратно на това, което предлагат запитващата юрисдикция, гръцкото правителство и Комисията, съществуването на „намаляване“ по смисъла на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение не трябва да се разглежда единствено по отношение на нивото на закрила, приложима за работниците на срочен трудов договор, което произтича от „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на клауза 5, параграф 1 от това споразумение.
- 124 Всъщност, както по-конкретно произтича от точки 116—121 от настоящото решение, от преследваната от Директива 1999/70 и от Рамковото споразумение цел и от текста на клауза 8, параграф 3 от това споразумение следва, че разглеждането на съществуването на „намаляване“ по смисъла на посочената клауза трябва да се извърши по отношение на всички разпоредби на вътрешното право относно срочните трудови договори. В това отношение е без значение, че тези разпоредби биха могли или не да съставляват „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на клауза 5, параграф 1 от посоченото споразумение, тъй като клауза 8, параграф 3 от същото въпреки не препраща към последната спомената клауза.
- 125 По-нататък, що се отнася до обхвата на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, трябва да се припомни, че от самия текст на тази клауза следва, че прилагането на това споразумение не може да съставлява за държавите членки

основателен мотив, за да извършат намаляване на общото ниво на закрила на работниците, което по-рано е било гарантирано във вътрешния правов ред в обхванатата от посоченото споразумение област (Решение по дело Mangold, посочено по-горе, точка 50).

126 От това следва, че самото намаляване на закрилата, гарантирана на работниците в областта на срочните трудови договори, само по себе си не се забранява от Рамковото споразумение, но за да попадне в забраната, предвидена от клауза 8, параграф 3 от същото, това намаляване от една страна трябва да е свързано с „прилагането“ на Рамковото споразумение, а от друга — да се отнася до „общото ниво на закрила“ на работници на срочни трудови договори (вж. в този смисъл Решение по дело Mangold, посочено по-горе, точка 52).

127 В конкретния случай от материалите по делото пред Съда следва, че намаляването, на което се позовава запитващата юрисдикция и което се твърди от ищите по главното производство, произтича, що се отнася до работниците, които са сключили последователни трудови договори, от факта, че за разлика от член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, който според запитващата юрисдикция позволява, когато е сключен срочен трудов договор за задоволяване на устойчиви и дълготрайни нужди, неговото автоматично преквалифициране с обратно действие в договор с неопределена продължителност, членове 5—7 от Президентски указ 164/2004, които транспонират Директива 1999/70, вече не предвиждат, що се отнася до общественния сектор, такава възможност за преквалифициране, докато член 11 от посочения указ поставя тази възможност, предвидена единствено като преходна мярка за някои последователни договори, които са в сила при влизането в сила на този указ, в зависимост от спазването на няколко ограничителни условия и без обратно действие.

128 Освен това, що се отнася до работниците, които са сключили първи и единствен срочен трудов договор, намаляването би се изразявало в обстоятелството, че тези работници, които попадат в обхвата на мерките за закрила, произтичащи от член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, биха били изключени от приложното поле на Президентски указ 164/2004.

- 129 В това отношение следва да се отбележи, че тъй като в съответствие със съдебната практика, цитирана в точка 48 от настоящото решение, изключително националните юрисдикции могат да тълкуват националното право, последните трябва да определят доколко посочените по-горе изменения, въведени от Президентски указ 164/2004 по отношение на завареното национално право, което произтича от член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, са довели до намаляване на закрилата на работниците, които са сключили срочен трудов договор, като за тази цел направят сравнение на степента на закрила, съответно предоставена от всяка от тези национални разпоредби.
- 130 За сметка на това Съдът следва, ако е необходимо, като се произнесе по преюдициално запитване, да предостави указания на запитващата юрисдикция, за да я насочи в нейната преценка дали това евентуално намаляване на закрилата на работници, които са сключили срочен трудов договор, съставлява „намаляване“ по смисъла на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение. За тази цел следва да се разгледа доколко измененията, въведени от националната правна уредба, предназначена да транспонира Директива 1999/70 и Рамковото споразумение, могат, от една страна, да се разглеждат като свързани с „прилагането“ на това споразумение, и от друга страна, да се отнасят до „общото ниво на закрила“ на работниците по смисъла на клауза 8, параграф 3 от последното.
- 131 Що се отнася, на първо място, до условието относно връзката с „прилагането“ на Рамковото споразумение, Съдът вече е постановил, че последният израз, използван без друго пояснение в клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, не може да визира самото първоначално транспониране на Директива 1999/70, и по-конкретно на нейното приложение, в което се съдържа Рамковото споразумение, а трябва да обхваща всяка национална мярка, гарантираща възможното постигане на преследваната от нея цел, включително тези мерки, които след транспонирането в тесен смисъл допълват или изменят вече приетите национални правила (Решение по дело Mangold, посочено по-горе, точка 51).
- 132 Следва, че национална правна уредба като Президентски указ 164/2004, който съставлява втората мярка за транспониране, приета от съответната държава членка с оглед на транспонирането на Директива 1999/70 и Рамковото споразумение, може да се разглежда като посочена от клауза 8, параграф 3 от това споразумение.

133 Такава правна уредба обаче не може да се разглежда като противоречаща на посочената клауза, ако намаляването, което съдържа, не е свързано по никакъв начин с прилагането на Рамковото споразумение. Такъв би бил случаят, ако това намаляване беше оправдано не от нуждата от прилагане на Рамковото споразумение, а от тази да се насърчи друга цел, различна от това прилагане (вж. в този смисъл Решение по дело Mangold, посочено по-горе, точки 52 и 53).

134 Що се отнася в конкретния случай, от една страна, до изменението относно възможността за преквалифициране на срочни трудови договори, изглежда, че от 1994 г., или близо пет години преди приемането на Директива 1999/70 и на Рамковото споразумение, член 21, параграф 2 от Закон 2190/1994 вече предвижда абсолютна и водеща до недействителност забрана на всяко преквалифициране в трудови договори с неопределена продължителност на срочни трудови договори, когато те са сключени в общественния сектор въз основа на този закон (вж. в това отношение Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 98).

135 Такава разпоредба би могла да подсказва, че обстоятелството, че Президентски указ 164/2004 не предвижда възможността за преквалифициране на срочни трудови договори в трудови договори с неопределена продължителност или ги поставя в зависимост от определени условия, се оправдава не от нуждата от прилагане на Рамковото споразумение, а от тази, както поддържат ответниците по главното производство и гръцкото правителство, да се гарантира спазването в общественния сектор на конкурсни процедури за наемане на работа и така да се запази статутът на служителите на държавна служба в Гърция.

136 От актовете за преюдициално запитване обаче следва също и че според сезираната със споровете по главното производство юрисдикция, която трябва да тълкува националното право, член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, който според нея допуска такова преквалифициране, включително в общественния сектор, на срочните трудови договори, когато те не са оправдани от обективна причина, още е в сила при приемането на Директива 1999/70 и на Рамковото споразумение.

137 Освен това, както следва от съображение 4 от Директива 1999/70, приемането на последната и на Рамковото споразумение се корени в две предложения за директиви, представени от Комисията през 1990 г., за трудовите правоотношения относно условията на труд (предложение за Директива на Съвета за някои трудови правоотношения относно условията на труд (ОВ С 224, 1990 г., стр. 4) и за нарушаването на конкуренцията (предложение за Директива на Съвета относно някои трудови правоотношения във връзка с нарушенията на конкуренцията (ОВ С 224, 1990 г., стр. 6), изменено (ОВ С 305, 1990 г., стр. 8), по които Съветът не е могъл да се произнесе. Следва обаче да се отбележи, че в член 4 последното предложение вече предвижда задължението за държавите членки да въведат някои мерки с оглед да не се допуска възможността срочни трудови договори да са предназначени за заемането на съществуваща, постоянна трудова длъжност.

138 При тези условия не може да се изключи, като проверката за това все пак се извършва от запитващата юрисдикция, че има връзка между прилагането на Рамковото споразумение и обстоятелството, че Президентски указ 164/2004 не предвижда преквалифицирането в общественния сектор на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност или го поставя в зависимост от определени условия. Още повече такъв би бил случаят, както следва от точка 23 от настоящото решение, че член 103, параграф 8 от Конституцията на Република Гърция е изменен с оглед на абсолютната забрана на преобразуването на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност в общественния сектор след влизането в сила на Директива 1999/70 и преди изтичането на срока за нейното транспониране.

139 Що се отнася, от друга страна, до изменението, произтичащо от изключването на работници, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор, от закрилата, произтичаща от Президентски указ 164/2004, следва да се признае, че то е могло да бъде свързано с прилагането на Рамковото споразумение, тъй като според акта за запитване по дело C-378/07 тези работници към момента на приемането на Директива 1999/70 и на това споразумение са се ползвали от мерките за закрила, предвидени в член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920. Освен това от никой елемент от преписката пред Съда не следва, че като предвижда това изключване, националният законодател е искал да насърчи цел, различна от тази за прилагане на Рамковото споразумение, като проверката за това се извършва от запитващата юрисдикция.

140 Що се отнася, на второ място, до условието, според което намаляването трябва да се отнася до „общото ниво на закрила“ на работниците на срочни трудови договори, то означава, че само намаляване, което е от естество да засегне цялостната национална правна уредба относно срочните трудови договори, може да попадне в обхвата на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение.

141 В конкретния случай обаче, що се отнася до изменението, следващо от изключването на работници, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор, от приложното поле на Президентски указ 164/2004, изглежда, че това изменение не засяга всички работници, които са сключили срочен трудов договор, а само тези, които, от една страна, попадат в общественния сектор, и от друга страна, не са страни по последователни срочни трудови договори.

142 Доколкото последно споменатите работници не представляват значителна част от работниците на срочни трудови договори в съответната държава членка, като проверката за това се извършва от запитващата юрисдикция, намаляването на закрилата, от която се ползват такава ограничена категория работници, само по себе си не може да засегне цялостно нивото на закрила, приложимо във вътрешния правов ред за работници, обвързани по срочен трудов договор.

143 Що се отнася до изменението относно възможността за преквалифициране на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност, следва да се отбележи, че Президентски указ 164/2004, макар несъмнено да не предвижда такова преквалифициране или да го поставя в зависимост от ограничителни условия, не само се прилага единствено за работниците от общественния сектор, но освен това прилага в този сектор всички мерки, предназначени да предотвратят злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, изброени в клауза 5, параграф 1, букви а)—в) от Рамковото споразумение.

144 Все пак приемането на такива мерки за предотвратяване на злоупотребите, доколкото те изцяло или отчасти са нови във вътрешния правов ред (вж. в това отношение Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 100), като проверката за това се извършва от запитващата юрисдикция, е от естество да компенсира намаляването на закрилата, следваща от отмяната или ограничаването на по-рано приложимата санкция, когато е извършена злоупотреба, изразяваща се в преквалифицирането на разглеждания трудов договор в договор с неопределена продължителност.

145 Подобно развитие на националната правна уредба в смисъл на укрепване на мерките за предотвратяване на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори впрочем съответства на преследваната с Рамковото споразумение цел. Всъщност, от една страна, това споразумение по-конкретно цели да установи, както следва от клауза 1, буква б) и клауза 5, параграф 1 от него, рамка за предотвратяване на злоупотребата от използването на тези договори (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 79, както и Решение от 7 септември 2006 г. по дело *Marrosu* и *Sardino*, C-53/04, *Recueil*, стр. I-7213, точка 43). От друга страна, посоченото рамково споразумение не предвижда специфични санкции, когато се установят такива злоупотреби, и по-специално не предвижда общо задължение за държавите членки да предвидят преквалифицирането в трудови договори с неопределена продължителност на срочните трудови договори, както и не предписва точните условия, при които последните могат да се използват (вж. Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точки 91 и 94), като по този начин оставя определено право на преценка по въпроса на държавите членки (Решение по дело *Marrosu* и *Sardino*, посочено по-горе, точка 47). Така клауза 5, параграф 2, буква б) от посоченото споразумение предвижда само, че посочените държави определят, „когато е подходящо“, при какви условия срочните трудови договори се „приемат за договори [...] с неопределена продължителност“.

146 При тези условия следва да се установи, че измененията, внесени от национална правна уредба, които като разглежданата по главното производство целят транспонирането на Директива 1999/70 и Рамковото споразумение, не изглежда, че съставляват „намаляване“ на общото ниво на закрила на работници на срочни трудови договори по смисъла на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, при положение че — като проверката за това се извършва от запитващата юрисдикция — те се отнасят до ограничена категория работници, които са сключили срочен трудов договор или могат да бъдат компенсирани с приемането на мерки за предотвратяване на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори.

147 Това обаче не променя обстоятелството, че прилагането на Рамковото споразумение трябва да се извърши при спазване на другите разпоредби на това споразумение.

148 В това отношение следва да се припомни, че според съображение 14 от Директива 1999/70, както и според трета алинея от преамбюла на Рамковото споразумение, това споразумение предвижда общите принципи и минималните изисквания, свързани със срочната работа. Така клауза 8, параграф 1 от Рамковото споразумение изрично разрешава на държавите членки и социалните партньори да поддържат или да въведат по-благоприятни разпоредби за работниците на срочни трудови договори от предвидените в посоченото споразумение.

149 От това следва, че прилагането на Рамковото споразумение не може да доведе до намаляване на закрилата, която по-рано се е прилагала във вътрешния правов ред за работници на срочни трудови договори до ниво, по-ниско от определеното от разпоредбите за минимална закрила, предвидени от Рамковото споразумение, които имат за цел да предотвратят поставянето на работниците и служителите в несигурно положение (вж. Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 63 и Решение по дело Impact, посочено по-горе, точка 88; по отношение на клауза 4 от Рамковото споразумение вж. по аналогия и Решение по дело Del Cerro Alonso, посочено по-горе, точка 27).

150 Що се отнася по-конкретно до работниците, които са сключили последователни срочни трудови договори, прилагането на Рамковото споразумение в този смисъл трябва да съответства на изискванията на клауза 5 от него, целта на която е предотвратяване на злоупотребата при използването на тези договори.

151 Що се отнася до приемането на тези мерки за предотвратяване на злоупотребите, следва да се припомни, че клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение задължава държавите членки да приемат ефективно и задължително поне една от изброените в нея мерки, когато в националното право все още няма еквивалентни мерки (вж. Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 101, Решение по дело Marrosu и Sardino, посочено по-горе, точка 50, Решение от 7 септември 2006 г. по дело Vassalo, C 180/04, Recueil, стр. I-7251, точка 35 и Решение по дело Impact, посочено по-горе, точка 70, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 124).

- 152 В конкретния случай обаче е безспорно, че членове 5 и 6 от Президентски указ 164/2004 прилагат в общественния сектор всички мерки, предназначени да предотвратят злоупотребите при използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, изброени в посочената клауза 5, параграф 1, букви а)–в).
- 153 Ищците по главното производство обаче изтъкват, че тъй като посоченият указ признава като „последователни“ само срочните трудови договори, разделени от периоди под три месеца, той не гарантира ефикасно предотвратяване на злоупотребите от използването на срочни трудови договори, тъй като в Гърция тези договори по принцип се разделят от четиримесечни периоди.
- 154 В това отношение следва да се припомни, че Рамковото споразумение изброява, по-специално в клауза 5, параграф 1, букви а)–в) от него, различни мерки, предназначени да предотвратят тези злоупотреби, като държавите членки са длъжни да въведат поне една от тези мерки в своята национална правна уредба. За останалото параграф 2 от посочената клауза по принцип оставя на държавите членки грижата да определят условията, при които срочните трудови договори или правоотношения се приемат, от една страна, за последователни, и от друга страна, за договори с неопределена продължителност (Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точки 80 и 81, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точки 103 и 104).
- 155 Ако такова препращане към националните органи за нуждите на определянето на конкретните ред и условия за прилагането на понятията „последователни“ и „с неопределена продължителност“ по смисъла на Рамковото споразумение се обяснява с грижата за спазване на различните национални правни уредби по въпроса, от значение е все пак да се припомни, че така предоставената на държавите членки свобода на преценка не е неограничена, тъй като тя в никой случай не може да стигне дотам, че да оспори целта или полезния ефект на Рамковото споразумение (Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 82, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 105).
- 156 Така Съдът вече е приел, че национална разпоредба, която разглежда като последователни само срочните трудови договори, които са разделени от времеви промеждутък, по-малък или равен на 20 работни дни, трябва да се приеме, че

може да застраши предмета, целта, както и ползния ефект на Рамковото споразумение. Всъщност подобна строга и ограничителна дефиниция за последователността на няколко последващи трудови договора позволява да се наемат работници при несигурни условия в продължение на години, тъй като на практика работникът най-често няма друг избор освен да приеме прекъсвания от порядъка на 20 работни дни в рамките на поредица от договори с неговия работодател (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точки 84 и 85, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точки 107 и 108).

157 За сметка на това Съдът също вече е постановил, че разглежданата в делата по главното производство правна уредба, която признава за „последователни“ само срочните трудови договори, разделени от периоди до три месеца, сама по себе си не изглежда така строга и ограничителна. Всъщност подобни промеждутъци от време като цяло могат да се разглеждат като достатъчни, за да се прекрати всяко съществуващо трудово правоотношение, и следователно всеки евентуален подписан впоследствие договор да не се приема като последващ. Следва, че клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение по принцип допуска правна уредба като разглежданата в главното производство. Националните юрисдикции и органи, на които е поверено прилагането на мерките за транспониране на Директива 1999/70 и на Рамковото споразумение и които поради това са компетентни да се произнесат по квалификацията на последователните срочни трудови договори, обаче следва да разгледат във всеки случай съвкупността от обстоятелства по делото, като отчетат по-конкретно броя на посочените последователни договори, сключени с едно и също лице или за извършването на една и съща работа, за да не се допусне неправомерно използване на срочни трудови правоотношения от работодателите (вж. Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точки 115—117).

158 Що се отнася по-нататък до наказването на злоупотребите, следва да се припомни, че когато, както в конкретния случай, общностното право не предвижда специфични санкции в хипотезата на все пак установени злоупотреби, националните органи следва да приемат подходящи мерки във връзка с подобно положение, които трябва да бъдат не само пропорционални, но и достатъчно ефикасни и възпиращи, за да гарантират пълната ефикасност на нормите, приети в приложение на Рамковото споразумение (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 94, Решение по дело *Marrosu* и *Sardino*, посочено по-горе, точка 51 и Решение по дело *Vassallo*, посочено по-горе, точка 36, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 125).

- 159 Ако при липсата на общностна правна уредба по въпроса редът и условията за прилагането на тези норми попадат във вътрешния правов ред на държавите членки по силата на принципа за процесуалната автономия на последните, те все пак не трябва да са по-неблагоприятни от тези, които уреждат подобни вътрешни положения (принцип на равностойност), нито да направят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от общностния правен ред (принцип на ефективност) (вж. по-конкретно Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 95, Решение по дело *Marrosu* и *Sardino*, посочено по-горе, точка 52 и Решение по дело *Vassallo*, посочено по-горе, точка 37, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 126).
- 160 Следва, че когато е налице неправомерно прибегване до последователни срочни трудови договори, за надлежно санкциониране на такава злоупотреба и за заличаване на последиците от нарушението на общностното право трябва да може да се приложи мярка, предоставяща ефективни и равностойни гаранции за закрила на работниците. Всъщност според самия текст на член 2, първа алинея от Директива 1999/70 държавите членки трябва „да предприемат всички необходими мерки, които им позволяват да могат по всяко време да гарантират постигането на наложените от [посочената] директива резултати“ (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 102, Решение по дело *Marrosu* и *Sardino*, посочено по-горе, точка 53 и Решение по дело *Vassallo*, посочено по-горе, точка 38, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 127).
- 161 От това следва, че ако държава членка като разглежданата по главното производство има право, както следва от точка 144 от настоящото решение, да не предвиди като санкция за неспазване на мерките за предотвратяване, предвидени от националната правна уредба за транспониране на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, преквалифицирането на срочните трудови договори в договори с неопределена продължителност, тя при все това трябва да се увери, че другите санкции, възприети в рамките на същата правна уредба, са достатъчно ефективни и с възпиращо действие, за да гарантират пълната ефикасност на тези превантивни мерки (вж. в този смисъл Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 105, Решение по дело *Marrosu* и *Sardino*, посочено по-горе, точка 49 и Решение по дело *Vassallo*, посочено по-горе, точка 34, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 123).
- 162 В конкретния случай ищите по главното производство обаче изтъкват, на първо място, че предвидените в член 7 от Президентски указ 164/2004 санкции не могат

да се разглеждат като ефективни и възпиращи. Всъщност, от една страна, изплащането на заплатата и на обезщетение при уволнение, предвидено в параграф 2 от тази разпоредба, не целяло по никакъв начин да предотврати неправомерното прибегване до срочни трудови договори, а съставлявало предвидената от общото трудово право санкция. От друга страна, наказателните и дисциплинарни санкции, предвидени в параграф 3 от посочения член 7, вече съществували и освен това били напълно неефикасни в Гърция. Освен това на практика тези санкции не се прилагали за няколко категории работници на срочни трудови договори като обвързаните с договори за изработка или трудови договори, сключени на основание Закон 2190/1994.

163 В това отношение следва да се припомни, че Съдът не следва да се произнася по тълкуването на националното право, тъй като тази задача е поверена изключително на запитващата юрисдикция или евентуално на компетентните национални юрисдикции, които трябва да определят дали изискванията, припомнени в точки 158—160 от настоящото решение, са изпълнени от разпоредбите на приложимата национална правна уредба (вж. по-конкретно Решение по дело Vassallo, посочено по-горе, точка 39, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 134).

164 Следователно запитващата юрисдикция трябва да прецени доколко условията за прилагане, както и ефективното прилагане на релевантните разпоредби на вътрешното право, ги превръщат в адекватна мярка за санкциониране на злоупотребите при използването от публичната администрация на последователни срочни трудови договори или правоотношения (вж. в този смисъл Решение по дело Vassallo, посочено по-горе, точка 41 и Решение по дело Marrosu и Sardino, посочено по-горе, точка 56, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 135).

165 В това отношение, както отбелязва генералният адвокат в точка 92 от своето заключение, запитващата юрисдикция по-конкретно следва да се увери, че работниците, които са понесли вреда вследствие на използването на последователни срочни трудови договори, както твърдят ищците по главното производство, не са разубедени, с надежда и занапред да бъдат наети в общественния сектор, да изтъкнат пред националните органи, включително съдебни, признаците им от националната правна уредба права, които произтичат от прилагането от последната на всички превантивни мерки, предвидени в клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение.

- 166 Освен това запитващата юрисдикция трябва да се увери, че всички работници, които са наети „на срочни трудови договори“ по смисъла на клауза 3, параграф 1 от Рамковото споразумение, могат да искат прилагане по отношение на техния работодател на предвидените в Президентски указ 164/2004 санкции, когато са понесли вреда вследствие на използването на последователни договори, и при това независимо от квалифицирането на техния договор по вътрешното право.
- 167 На второ място, ищите по главното производство поддържат, че член 11 от Президентски указ 164/2004, който въз основа на преходна разпоредба предвижда възможността за преобразуване в трудови договори с неопределена продължителност на някои последователни срочни договори, които са били приложими на датата на влизане в сила на този указ или чийто срок е изтекъл през тримесечен период преди това влизане в сила, не съставлява адекватна санкция предвид ограничителното и кумулативно естество на поставените от тази разпоредба условия. В това отношение посочените ищци повдигат и различни проблеми относно функционирането на производството пред ASEP — компетентния административен орган, който се произнася по искането за преобразуване. Тези трудности произтичали по-конкретно от сроковете, предоставени на последния за вземане на решение, и от обстоятелството, че намесата на административните юрисдикции в споровете относно прилагането на посочения член 11, произтичаща от компетентността на ASEP, би оспорила самата компетентност на гражданските юрисдикции да разрешават споровете по член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920.
- 168 Що се отнася до условията, на които член 11 от Президентски указ 164/2004 подчинява възможността за преобразуване на срочни договори, следва да се припомни, що се отнася до изискването за поне тримесечен период между такива договори, че в точка 157 от настоящото решение вече беше установено, че такова изискване по принцип не противоречи на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение.
- 169 Що се отнася до условията, поставени от посочения член 11 относно общата минимална продължителност на договорите и броя на техните подновявания, от предоставената на Съда преписка не следва ясно по какъв начин те биха могли да засегнат преследваната с Рамковото споразумение цел. В това отношение следва да се подчертае, че самото обстоятелство, че предвиденото от тази разпоредба преобразуване не се прилага с обратно действие, само по себе си не изглежда, че би могло да лиши тази санкция от нейния ефективен характер, тъй като последната във всички случаи може да замести срочно правоотношение

с правоотношение с неопределена продължителност, и следователно да преустанови едно несигурно положение в полза на по-голяма стабилност в трудовите правоотношения.

170 Доколкото ищците по главното производство изтъкват, че поради кумулативните условия, поставени от член 11 от Президентски указ 164/2004, за някои срочни трудови договори, сключени или подновени неправомерно в общественния сектор преди влизането в сила на посочения указ, не биха се прилагали никакви санкции, следва да се припомни, че в подобно положение мярка, която предоставя ефективни и равностойни гаранции за закрила на работниците, трябва да може да се приложи за надлежно санкциониране на такава злоупотреба и за да заличи последиците от нарушението на общностното право. Следователно доколкото във вътрешния правов ред на съответната държава членка през този период няма други ефективни мерки за тази цел, например поради факта че предвидените в член 7 от посочения указ санкции не се прилагат *rationae temporis*, преквалифицирането на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност по силата на член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 би могло, както поддържа ищецът по главното производство по дело C-379/07, да съставлява такава мярка (вж. в този смисъл Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точки 98—105, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точки 129—137).

171 Националните юрисдикции и органи, на които е поверено прилагането на мерките за транспониране на Директива 1999/70 и на Рамковото споразумение и които поради това са компетентни да се произнесат по квалифицирането като последователни срочни трудови договори, обаче следва да разгледат във всеки случай, като отчетат съвкупността от обстоятелства по делото, дали мерките, предвидени в член 11 от Президентски указ 164/2004, са годни да санкционират надлежно евентуалните последващи злоупотреби от използването на срочни трудови договори, извършени преди влизането в сила на този указ, и така да заличат последиците от нарушението на общностното право.

172 Що се отнася до процедурата, предвидена за тази цел от националното право, следва да се отбележи, че по силата на клауза 8, параграф 5 от Рамковото споразумение предотвратяването, както и уреждането на споровете и жалбите,

произтичащи от прилагането на посоченото споразумение, се третират в съответствие с националното законодателство, колективните трудови договори или практики (Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 140).

173 Съгласно постоянната съдебна практика при липсата на общностна правна уредба по въпроса, във вътрешния правов ред на всяка държава членка трябва да се посочат компетентните юрисдикции и да се определят процесуалните правила за съдебните производства, предназначени да гарантират защитата на правата, които правните субекти черпят от общностното право (Решение по дело Impact, посочено по-горе, точка 44 и цитираната съдебна практика, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 141).

174 Както следва от точки 158 и 159 от настоящото решение, националните органи трябва да приемат подходящи мерки, за да гарантират пълната ефикасност на нормите, приети за прилагане на Рамковото споразумение. Редът и условията за прилагането на тези норми, които са от вътрешния правов ред на държавите членки по силата на принципа на национална процесуална автономия, трябва да съответстват на принципите за равностойност и ефективност (Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 142).

175 Съдът обаче вече е постановил, че национална правна уредба като разглежданата по главното производство, която предвижда, че независим административен орган като ASEP е компетентен евентуално да преквалифицира срочните трудови договори в договори с неопределена продължителност, на пръв поглед изглежда, че задоволява тези изисквания (Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 144).

176 Все пак запитващата юрисдикция, а не Съдът следва да извърши проверка дали съответната държава членка е предприела всички необходими мерки, които ѝ позволяват, от една страна, да може по всяко време да гарантира наложените от Директива 1999/70 резултати, и от друга страна, да предвиди, че редът и условията за прилагането на нормите, предприети в приложение на Рамковото споразумение, които спадат към нейния вътрешен правов ред по силата на принципа за процесуалната автономия на държавите членки, обезпечават гарантирането на

право на ефективна съдебна защита при спазване на принципите за ефективност и равностойност (вж. по-конкретно Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 149 и цитираната съдебна практика).

177 Следователно с оглед на всичко изложено по-горе на запитващата юрисдикция трябва да се отговори, че клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като Президентски указ 164/2004, която за разлика от по-ранно правило на вътрешното право като член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, от една страна, вече не предвижда, когато се прибягва неправомерно до срочни трудови договори в общественния сектор, преквалифицирането на последните като трудови договори с неопределена продължителност или го поставя в зависимост от спазването на определени кумулативни и ограничителни условия, и от друга страна, изключва от ползването на мерките за закрила, които предвижда, работниците, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор, доколкото такива изменения — като проверката за това се извършва от посочената юрисдикция — се отнасят до ограничена категория работници, които са сключили срочен трудов договор или се обезщетяват чрез приемането на мерки за предотвратяване на злоупотребата от използването на срочни трудови договори по смисъла на клауза 5, параграф 1 от посоченото рамково споразумение.

178 Все пак прилагането на Рамковото споразумение чрез национална правна уредба като Президентски указ 164/2004 не може да доведе до намаляване на по-рано приложимата за работниците на срочни трудови договори във вътрешния правов ред закрила до по-ниско равнище от определеното от предвидените от Рамковото споразумение разпоредби за минимална закрила. По-специално спазването на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение изисква такава правна уредба да предвиди, що се отнася до злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори, ефективни и задължителни мерки за предотвратяване на такова неправомерно използване, както и санкции, които са достатъчно ефективни и с възпиращо действие, за да гарантират пълната ефикасност на тези превантивни мерки. Следователно запитващата юрисдикция трябва да извърши проверка дали са изпълнени тези условия.

По абсолютната забрана за преобразуване на срочните трудови договори в договори с неопределена продължителност в обществения сектор

179 Със своите въпроси запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че изключва възможността за прилагането на национална правна уредба, която забранява в обществения сектор преобразуването в договори с неопределена продължителност на срочните трудови договори, които в действителност имат за цел да задоволят устойчиви и дълготрайни нужди на работодателя.

180 От актовете за преюдициално запитване е видно, че според сезираната със споровете по главното производство юрисдикция тази абсолютна забрана на всяко превръщане занапред ще се предвиди не само в член 21 от Закон 2190/94, но също и в член 103, параграф 8 от Конституцията на Република Гърция, с измененията в нея от 7 април 2001 г.

181 Независимо от естеството на разпоредбите на гръцкото право, забраняващи преобразуването на последователни срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност, незабавно следва да се отбележи, доколкото настоящият въпрос се отнася до сключването на първия или единствен срочен трудов договор, че както вече следва от точка 90 от настоящото решение, Рамковото споразумение не задължава държавите членки да приемат мерки, за да санкционират неправомерното използване на такъв договор, произтичащо от обстоятелството, че в действителност той задоволява устойчиви и дълготрайни нужди на работодателя. Всъщност посоченият договор не попада в обхвата на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение, която се отнася само до предотвратяване на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения (Решение по дело Mangold, посочено по-горе, точки 41—43).

182 Доколкото въпросът се отнася до последователните срочни трудови договори, следва да се отбележи, че той е идентичен на въпрос, по който Съдът вече се е произнесъл в Решение по дело Adeneler и др. (посочено по-горе, точки 91—105) и че други полезни данни, които позволяват да се отговори на този въпрос, произтичат от Решение по дело Marrosu и Sardino, посочено по-горе (точки 44—

57), както и от Решение по дело Vassallo, посочено по-горе (точки 33—42), и от Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе (точки 120—137).

183 От тази съдебна практика следва, че тъй като клауза 5 от Рамковото споразумение не предвижда общо задължение за държавите членки да предвидят преобразуването в договори с неопределена продължителност на срочни трудови договори, а още по-малко предписва точните условия, при които последните могат да се използват (Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 91), тя оставя определено право на преценка по въпроса на държавите членки (Решение по дело Marrosu и Sardino, посочено по-горе, точка 47, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 121).

184 Както обаче вече следва от точка 161 от настоящото решение, за да може национална правна уредба, която съдържа абсолютна забрана в общественния сектор за преобразуването в трудов договор с неопределена продължителност на поредица от срочни трудови договори, които в действителност са имали за предмет да задоволят устойчиви и дълготрайни нужди на работодателя, да се разглежда като съответстваща на Рамковото споразумение, във вътрешния правов ред на съответната държава членка трябва да има в посочената област друга ефективна мярка, за да не се допусне, и ако е необходимо, да се санкционира злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори (вж. в този смисъл Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 105, Решение по дело Marrosu и Sardino, посочено по-горе, точка 49 и Решение по дело Vassallo, посочено по-горе, точка 34, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 123).

185 Следва да се припомни, както това по-конкретно следва от точки 79—82 и 93 от настоящото решение, че клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение налага на държавите членки ефективно и задължително да приемат поне една от изброените в тази разпоредба мерки за предотвратяване на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, когато в националното право все още няма еквивалентни мерки (Решение по дело Marrosu и Sardino, посочено по-горе, точка 50 и Решение по дело Vassallo, посочено по-горе, точка 35, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 124).

186 Освен това когато, както в конкретния случай, общностното право не предвижда специфични санкции, в случаите, когато все пак се установят злоупотреби, националните органи следва да приемат мерки, които трябва да бъдат не само пропорционални, но и достатъчно ефикасни и с възпиращо действие, за да се гарантира пълната ефикасност на приетите за прилагане на Рамковото споразумение норми в съответствие с посочените в точки 158—160 от настоящото решение изисквания (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 94, Решение по дело *Marrosu* и *Sardino*, посочено по-горе, точка 51 и Решение по дело *Vassallo*, посочено по-горе, точка 36, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 125).

187 В конкретния случай следва да се отбележи, че разглежданата по главното производство национална правна уредба предвижда императивни норми относно продължителността и подновяването на срочни трудови договори, предназначени да гарантират прилагането на трите превантивни мерки, изброени в клауза 5, параграф 1, букви а)—в) от Рамковото споразумение. Тя предвижда и че когато се установи неправомерно прибягване до последователни срочни трудови договори, увреденият работник има право да получи дължимата заплата и да му се изплати обезщетение за уволнение, докато спрямо нарушителя може да се предприемат наказателни и дисциплинарни санкции. Освен това тази правна уредба предвижда, че някои срочни трудови договори, приложими към датата на влизане в сила на последната или чийто срок е изтекъл малко преди тази дата, могат при спазване на определени условия да се преобразуват в договори с неопределена продължителност.

188 Ако такава правна уредба би могла да задоволи изискванията, посочени в точки 158—160 от настоящото решение (вж. в този смисъл Решение по дело *Marrosu* и *Sardino*, посочено по-горе, точка 55 и Решение по дело *Vassallo*, посочено по-горе, точка 40, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 128), запитващата юрисдикция обаче, както следва от точки 162—176 от настоящото решение, трябва да прецени доколко условията за прилагане, както и ефективното прилагане на релевантните разпоредби на вътрешното право, я превръщат в адекватна мярка за предотвратяване и, ако е необходимо, за санкциониране на злоупотребата от използването от публичната администрация на последователни срочни трудови договори или правоотношения (вж. Решение по дело *Vassallo*, посочено по-горе, точка 41, и Решение по дело *Marrosu* и *Sardino*, посочено по-горе, точка 56, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 135).

189 Следователно на запитващата юрисдикция трябва да се отговори, че при обстоятелства като тези по делата в главното производство Рамковото споразумение трябва да се тълкува в смисъл, че когато във вътрешния правов ред на съответната държава членка в разглежданата област има други ефективни мерки за недопускане и, ако е необходимо, за санкциониране на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори по смисъла на клауза 5, параграф 1 от това споразумение, то не изключва възможността за прилагането на правило на националното право, съдържащо абсолютна забрана само в общественния сектор за преобразуването в трудов договор с неопределена продължителност на поредица от срочни трудови договори, които, тъй като са имали за цел да задоволят устойчиви и дълготрайни нужди на работодателя, трябва да се разглеждат като неправомерни. Запитващата юрисдикция обаче трябва да прецени доколко условията за прилагане, както и ефективното прилагане на релевантните разпоредби на вътрешното право, го превръщат в адекватна мярка за предотвратяване и, ако е необходимо, за санкциониране на злоупотребата от използването от публичната администрация на последователни срочни трудови договори или правоотношения.

190 За сметка на това, тъй като клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение не е приложима за работниците, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор, тази разпоредба не задължава държавите членки да приемат санкции, когато такъв договор в действителност задоволява устойчиви и дълготрайни нужди на работодателя.

По последиците за националните юрисдикции, произтичащи от тълкуването на клауза 5, параграф 1, и клауза 8, параграф 1 от Рамковото споразумение

191 Със своите въпроси запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали по силата на общностното право от нея се изисква да остави без приложение национална правна уредба като разглеждания по главното производство Президентски указ 164/2004, ако тя противоречи на разпоредбите на Рамковото споразумение, и на нейно място да приложи „еквивалентна правна мярка“ като предвидената в член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920.

192 С оглед на отговорите, предоставени на другите въпроси, настоящият въпрос има полезен ефект за запитващата юрисдикция, когато в съответствие с постановеното в точки 103—106, както и в точки 147—176 от настоящото решение, последната достигне до заключение, че в националната правна уредба, както съответно се тълкува или прилага от националните органи, в нарушение на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение няма ефективни мерки, предназначени да не допуснат, а ако е необходимо, и да санкционират злоупотребата, произтичаща от използването на последователни срочни трудови договори от работодател от обществения сектор, както и, ако е необходимо, когато тази юрисдикция в съответствие с постановеното по-специално в точки 138 и 139, както и в точка 146 от настоящото решение, заключи, че Президентски указ 164/2004 съставлява, в нарушение на клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, намаляване на общото ниво на закрила на работниците на срочни трудови договори, което е обосновано от нуждата от прилагането на това споразумение.

193 За да се отговори на поставения въпрос, следва да се припомни, че съгласно установената съдебна практика във всички случаи, когато с оглед на тяхното съдържание разпоредбите на една директива са безусловни и достатъчно точни, частноправните субекти имат основание да се позоват на тях срещу държавата, по-специално в качеството ѝ на работодател (в този смисъл вж. по-специално Решение от 26 февруари 1986 г. по дело *Marshall*, 152/84, *Recueil*, стр. 723, точки 46 и 49, както и Решение от 20 март 2003 г. по дело *Kutz-Bauer*, C-187/00, *Recueil*, стр. I-2741, точки 69 и 71).

194 Това според съдебната практика се наблюдава във всички случаи, когато пълното прилагане на последната не се гарантира ефективно, с други думи, не само при липсата на транспониране или при неправилно транспониране на тази директива, но също и в случая, когато националните мерки, които правилно транспонират посочената директива, не са приложени така, че да се постигне предвиденият от нея резултат (Решение от 11 юли 2002 г. по дело *Marks & Spencer*, C-62/00, *Recueil*, стр. I-6325, точка 27).

195 Както Съдът вече е постановил, допустимо е тази съдебна практика да се приложи по отношение на споразумения, които подобно на Рамковото споразумение са плод на диалог, проведен на основание член 139, параграф 1

ЕО между социалните партньори на общностно равнище и които в съответствие с параграф 2 от същия член се прилагат чрез директива на Съвета, като представляват неразделна част от нея (Решение по дело *Imprast*, посочено по-горе, точка 58).

— По клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение

196 Следва да се припомни, че Съдът вече е постановил, че с оглед на нейното съдържание клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение не изглежда безусловна и достатъчно точна, за да могат частноправните субекти да се позоват на нея пред национален съд. Всъщност по силата на тази разпоредба държавите членки с оглед на правото си на преценка могат, за да предотвратят злоупотребата от използването на срочни трудови договори, да прибегнат до една или повече от изброените в нея мерки или до вече съществуващи еквивалентни правни мерки, като едновременно с това отчитат нуждите на специфичния сектор и/или на категориите работници. Освен това невъзможно е да се определи в достатъчна степен минималната закрила, която при всички случаи трябва да бъде прилагана по силата на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение (Решение по дело *Imprast*, посочено по-горе, точки 71, 78 и 79).

197 От постоянната съдебна практика обаче следва, че от националните юрисдикции се изисква при прилагане на вътрешното право да го тълкуват доколкото е възможно в светлината на текста и целите на съответната директива, за да постигнат предвидения от последната резултат, и следователно за да спазят член 249, трета алинея ЕО. Това задължение за конформно тълкуване се отнася до всички разпоредби на националното право, както приети преди, така и след директивата, за която се отнасят (вж. по-конкретно Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 108, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 56).

198 Изискването за конформно тълкуване на националното право всъщност е присъщо за системата на Договора, доколкото дава възможност на националните юрисдикции в рамките на своята компетентност да осигурят пълната

ефикасност на общностното право, когато се произнасят по споровете, с които са сезирани (вж. по-специално Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 109, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 57).

199 При все това задължението на националния съд да се позовава на съдържанието на директива при тълкуване или прилагане на релевантните норми на вътрешното право се ограничава от общите принципи на правото, и по-специално от принципите на правна сигурност и на недопускане на прилагане с обратна сила и не може да служи за основа на тълкуване *contra legem* на националното право (вж. Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 110 и Решение по дело *Impact*, посочено по-горе, точка 100, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 58).

200 Принципът за конформно тълкуване изисква обаче националните юрисдикции да използват всички свои правомощия, като вземат предвид цялото вътрешно право и като приложат признатите от последното методи за тълкуване, за да гарантират пълното действие на съответната директива и да достигнат до разрешение, което съответства на нейната цел (вж. Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 111 и Решение по дело *Impact*, посочено по-горе, точка 101, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 59).

201 Както Съдът уточнява в точка 115 от Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, в случай на закъсняло транспониране на директива общото задължение на националните юрисдикции да тълкуват вътрешното право в съответствие с директивата съществува едва след изтичането на срока за транспониране на последната (вж. също и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 63).

202 Освен това в случая, когато предписаният от директива резултат не може да се постигне чрез тълкуване, следва да се припомни, че според Решение от 19 ноември 1991 г. по дело *Francovich* и др. (C-6/90 и C-9/90, *Recueil*, стр. I-5357, точка 39) общностното право изисква държавите членки да поправят вредите, които са причинили на частноправните субекти поради липсата на транспониране на тази директива, доколкото са изпълнени три условия. Преди всичко съответната директива трябва да има за цел предоставянето на права на

частноправните субекти. На следващо място, трябва да може да се определи съдържанието на тези права въз основа на разпоредбите на посочената директива. Накрая, трябва да е налице причинно-следствена връзка между нарушението на задължението на държавата членка и понесената вреда (вж. Решение от 14 юли 1994 г. по дело Faccini Dori, C-91/92, Recueil, стр. I-3325, точка 27, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 60).

203 Следователно в конкретния случай запитващата юрисдикция трябва да предостави на релевантните разпоредби на вътрешното право, доколкото е възможно и когато е налице злоупотреба при използването на последователни срочни трудови договори, тълкуване и прилагане, които надлежно да санкционират тази злоупотреба и да заличат последиците от нарушението на общностното право. В тази рамка посочената юрисдикция следва да прецени дали разпоредбите на член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 могат, ако е необходимо, да се приложат за целите на това конформно тълкуване.

204 Що се отнася в това отношение до значението на обстоятелството, че член 103, параграф 8 от Конституцията на Република Гърция е изменен след влизането в сила на Директива 1999/70 и преди изтичането на срока за транспониране на последната, с оглед на абсолютната забрана в общественния сектор на преобразуването на срочни трудови договори в договори с неопределена продължителност, достатъчно е да се припомни, че директивата поражда своето правно действие по отношение на държавата членка, до която е адресирана — и следователно по отношение на всички национални органи — съобразно случая, след нейното публикуване или на датата на нейното нотифициране (вж. Решение по дело Adeneler и др., посочено по-горе, точка 119, както и Определение по дело Vassilakis и др., посочено по-горе, точка 67).

205 В конкретния случай Директива 1999/70 уточнява в член 3, че влиза в сила в деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейските общности*, или на 10 юли 1999 г.

206 Според практиката на Съда обаче от прилагането както на член 10, втора алинея ЕО във връзка с член 249, трета алинея ЕО, така и на разглежданата директива, следва, че по време на срока на транспониране на една директива държавите членки, до които тя е адресирана, трябва да се въздържат да приемат разпоредби, които са от естество да застрашат сериозно изпълнението на предписания от тази директива резултат (Решение по дело *Inter-Environnement Wallonie*, посочено по-горе, точка 45, Решение от 8 май 2003 г. по дело *ATRAL*, C-14/02, *Recueil*, стр. I-4431, точка 58 и Решение по дело *Mangold*, посочено по-горе, точка 67). В това отношение няма голямо значение, че разглежданата в националното право разпоредба, приета след влизането в сила на съответната директива, е насочена или не към транспонирането на последната (Решение по дело *Adeneler* и др., посочено по-горе, точка 121, както и Определение по дело *Vassilakis* и др., посочено по-горе, точка 69).

207 Следва, че всички органи на държавите членки са длъжни да гарантират пълното действие на разпоредбите на общностното право (вж. Решение по дело *Francovich* и др., посочено по-горе, точка 32, Решение от 13 януари 2004 г. по дело *Kühne & Heitz*, C-453/00, *Recueil*, стр. I-837, точка 20, както и Решение по дело *Pfeiffer* и др., посочено по-горе, точка 111), включително когато посочените органи изменят тяхната конституция.

— По клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение

208 Що се отнася до клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, трябва да се припомни, че както следва от точка 126 от настоящото решение, посочената клауза не забранява всяко намаляване на закрилата на работниците на срочни трудови договори, а само това, което, от една страна, се обосновава от нуждата от „прилагане“ на това споразумение, и от друга страна, се отнася до „общото ниво на закрила“ на работниците на срочни трудови договори.

209 От това следва, на първо място, че клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение се отнася само до „прилагане“ на това споразумение от държавите членки и/или социалните партньори, които следва да я транспонират във вътрешния правов ред, като се забранява на последните, както е установено в точка 133 от настоящото решение, да обосноват при това транспониране намаляване на общото ниво на закрила на работниците с необходимостта от прилагане на посоченото рамково споразумение.

- 210 На второ място, клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, като забранява според собствения си текст само „намаляването на общото ниво на закрила на работници в областта, обхваната от [това споразумение]“, означава, както следва от точка 140 от настоящото решение, че само намаляване в определен обхват, което би могло да засегне цялостно националната правна уредба относно срочните трудови договори, би могло да попадне в обхвата на приложното ѝ поле. Частноправните субекти обаче не могат да извлекат от подобна забрана никакво право, чието съдържание да е достатъчно ясно, точно и безусловно.
- 211 Следва, че клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение не изпълнява необходимите условия, за да породи непосредствено действие.
- 212 В този контекст националните юрисдикции са длъжни да тълкуват разпоредбите на националното право във възможно най-голяма степен по начин, който дава възможност тези разпоредби да се прилагат в съответствие с преследваната от Рамковото споразумение цел (вж. по аналогия съдебната практика, цитирана в точки 197—200 от настоящото решение).
- 213 С оглед на изложеното дотук на запитващата юрисдикция трябва да се отговори, че във възможно най-голяма степен следва да предостави на релевантните разпоредби на вътрешното право тълкуване в съответствие с клауза 5, параграф 1 и с клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение, както и в тази рамка да определи дали „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на първата от тези клаузи като предвидената в член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 трябва да се приложи към споровете по главното производство вместо определени други разпоредби на вътрешното право.

По съдебните разноски

- 214 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството

пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение относно срочната работа, сключено на 18 март 1999 г., което се съдържа като приложение към Директива 1999/70/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 година относно Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (СЕЕР), трябва да се тълкува в смисъл, че допуска приемането от държава членка на национална правна уредба като Президентски указ 164/2004 за разпоредбите относно работниците, наети въз основа на срочни трудови договори в общественния сектор, която, за да транспонира по-специално Директива 1999/70 и да приложи нейните разпоредби към общественния сектор, предвижда прилагането на мерките за предотвратяване на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, изброени в параграф 1, букви а)—в) от тази клауза, когато във вътрешното право вече съществува — като проверката за това се извършва от запитващата юрисдикция — „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на посочената клауза като член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 относно задължителното прекратяване на трудовия договор на наетите в частния сектор лица, доколкото обаче посочената правна уредба, от една страна, не засяга ефективността на предотвратяването на злоупотребите от използването на последователни срочни трудови договори или правоотношения, както произтича от посочената еквивалентна правна мярка, и от друга страна, спазва общностното право, и по-специално клауза 8, параграф 3 от посоченото споразумение.
- 2) Клауза 5, параграф 1, буква а) от Рамковото споразумение относно срочната работа трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска прилагането на национална правна уредба като разглежданата по главното производство от органите на съответната държава членка така, че подновяването на последователни срочни трудови договори в общественния сектор да се разглежда като оправдано от „обективни причини“ по смисъла на посочената клауза само поради това че тези договори се основават на законови разпоредби, които допускат подновяването им за задоволяване на някои временни нужди, макар че в действителност посочените нужди са устойчиви и дълготрайни. За сметка на това същата клауза не се прилага за сключването на първи или единствен срочен трудов договор или правоотношение.

- 3) Клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение относно срочната работа трябва да се тълкува в смисъл, че визираното в тази клауза „намаляване“ трябва да се разглежда по отношение на общото ниво на закрила, което е приложимо в съответната държава членка както за работниците, които са сключили последователни срочни трудови договори, така и за работниците, които са сключили първи или единствен срочен договор.
- 4) Клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение относно срочната работа трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като Президентски указ 164/2004, който за разлика от по-ранно правило на вътрешното право като член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920, от една страна, вече не предвижда, когато се прибегва неправомерно да срочни трудови договори в общественния сектор, преквалифицирането на последните в трудови договори с неопределена продължителност или го поставя в зависимост от спазването на определени кумулативни и ограничителни условия, и от друга страна, изключва от ползването на мерките за закрила, които предвижда, работниците, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор, доколкото такива изменения — като проверката за това се извършва от посочената юрисдикция — се отнасят до ограничена категория работници, които са сключили срочен трудов договор или са обезщетени чрез приемането на мерки за предотвратяване на злоупотребата от използването на срочни трудови договори по смисъла на клауза 5, параграф 1 от посоченото рамково споразумение.

Все пак прилагането на това рамково споразумение от национална правна уредба като Президентски указ 164/2004 не може да доведе до намаляване на по-рано приложимата във вътрешния правов ред закрила за работници на срочни трудови договори до по-ниско равнище от определеното от предвидените от същото рамково споразумение разпоредби за минимална закрила. По-специално спазването на клауза 5, параграф 1 от Рамковото споразумение изисква такава правна уредба да предвиди, що се отнася до злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори, ефективни и задължителни мерки за предотвратяване на такова неправомерно използване, както и санкции, които са достатъчно ефективни и с възпиращо действие, за да гарантират пълната ефикасност на тези мерки за предотвратяване. Следователно запитващата юрисдикция трябва да извърши проверка дали са изпълнени тези условия.

- 5) При обстоятелства като тези по делата по главното производство Рамковото споразумение относно срочната работа трябва да се тълкува в смисъл, че когато във вътрешния правов ред на съответната държава членка в разглежданата област има други ефективни мерки за недопускане и, ако е необходимо, за санкциониране на злоупотребата от използването на последователни срочни трудови договори по смисъла на клауза 5, параграф 1 от това споразумение, това не изключва възможността за прилагане на правило на националното право, съдържащо абсолютна забрана само в общественния сектор за преобразуването в трудов договор с неопределена продължителност на поредица от срочни трудови договори, които, тъй като са имали за предмет да задоволят устойчиви и дълготрайни нужди на работодателя, трябва да се разглеждат като неправомерни. Запитващата юрисдикция обаче трябва да прецени доколко условията за прилагане, както и ефективното прилагане на релевантните разпоредби на вътрешното право, ги превръщат в адекватна мярка за предотвратяване и, ако е необходимо, за санкциониране на злоупотребата от използването от публичната администрация на последователни срочни трудови договори или правоотношения.

За сметка на това, тъй като клауза 5, параграф 1 от посоченото Рамково споразумение не е приложима за работниците, които са сключили първи или единствен срочен трудов договор, тази разпоредба не задължава държавите членки да приемат санкции, когато такъв договор в действителност задоволява устойчиви и дълготрайни нужди на работодателя.

- 6) Запитващата юрисдикция следва да тълкува релевантните разпоредби на вътрешното право във възможно най-голяма степен в съответствие с клауза 5, параграф 1 и с клауза 8, параграф 3 от Рамковото споразумение относно срочната работа, както и в тази рамка да определи дали „еквивалентна правна мярка“ по смисъла на първата от тези клаузи като предвидената в член 8, параграф 3 от Закон 2112/1920 трябва да се приложи към споровете по главното производство вместо определени други разпоредби на вътрешното право.

Подписи